24րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6674 — 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1907 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 26 ԶԻԼԳԱՏԷ 1325 — 31 Décembre 1907 — 24me année № 6674

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK„
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐԻ ԽՆԴԻՐԸ

Ա.

Արեւելք գովելի նախաձեռնութեամբ օրագրութեան նիւթ դարձուց մեր արդի հայերէնի կանոնաւորման, մաքրութեան և միօրինակութեան խնդիրը։ Ուրախալի է տեսնել այն բուռն հետաքրքրութիւնը և տաք վերաբերումը, զոր ցուցուցին մեր բոլոր կարող գրիչները —ծածկանունով կամ իսկականով— ընդարձակ յօդուածներ նուիրելով խնդրին։ Այս սիրայօժար մասնակցութիւնը կը հաստատէ, թէ մեր արդի լեզուն անխնամ, լքուած լեզու մը չէ մեր գրագէտներու կողմէն և իւրաքանչիւրը պատրաստ է իր տեսակէտով ծառայութիւն մը մատուցանել անոր՝ նպաստելով ու հարթելով աշխարհաբարի կանոնաւոր զարգացման ուղին։ Այս լեզուապայքարին մասնակցող այնքան հմուտ անձերու ընդարձակ ուսումնասիրութիւնը պէտք է, որ մինչեւ այժմ որոշ եզրակացութեան մը յանգէին ի՛նչ ինչ գլխաւոր սկզբունքներու նկատմամբ և ընթերցող հասարակութեան հետաքրքրուած միտքն ալ հանգչեցնէին խնդիրը մէկ անգամ ընդ միշտ պարզուած տեսնելով։ Մանաւանդ թէ պայքարը նոր չէ և Կ. Պոլսի մամուլի մէջ տարիներէ հետէ կը ծեծուի այս խնդիրը, և միշտ առժամեայ դադարէ մը յետոյ վերստին հրապարակ կը նետուի։ Սակայն պայքարող կողմերը միշտ զուգահեռաբար յառաջ կ'արշաւեն առանց մէկը միւսին ձեռք կարկառելու, ուստի և անոնք նոյնքան հեռու կը գտնուին իրարմէ այժմ, որքան էին բանավէճին սկսած ատեն։ Այսպիսի գիտնական խնդիրներու համար ստուգիւ զարմանալի է այս պարագան։

Մէկդի թողլով իմաստասիրական վերացական առաձիգ գաղափարները, որոնց վրայ վիճաբանողները դժուարաւ կրնան համաձայնիլ իրարու, զուտ գիտական նիւթերու և խնդիրներու վերաբերմամբ, ուր օրէնք ու կանոն կ'իշխէ, ուր ամէն երեւոյթ իր պատճառն ու փաստաբանական բացատրութիւնն ունի, մարդիկ աւելի շուտ ու դիւրին կրնան իրարու ձեռք կարկառել քանի որ որոշ օրէնքներ կ'իշխեն հոն։ Լեզուաբանութիւնն այսօր դրական գիտութիւններու կարգը անցած գիտութիւն մըն է իր բառամթերքի, հնչախօսութեան և քերականութեան մէջ իշխող օրէնքներով ու կանոններով, ուստի սպասելի էր, որ այս նիւթին վրայ ա՛յնքան գրուելէ յետոյ՝ ընդհանուր եզրակացութեան հասնէին, որոնք գոնէ մեծամասնութեան համար անվիճելի և ընդունելի ըլլային. բայց իրողութիւն այն է, որ այսպէս չեղաւ, և սպասելի ալ չէ որ այս ընթացքով երբ և է հնարաւոր ըլլայ նպատակի մը հասնիլ։

Արդեօք ի՞նչ է այս փոքր ի՛նչ անօրինակ երեւոյթի բուն պատճառը։— Անհասարակ գիտական իւրաքանչիւր վէճ կը մղուի յայտնի գիտական խարիսխի մը վրայ և յառաջ կը տարուի գիտական որոշ սկզբունքներով և օրէնքներով։ Վիճող կողմերու անհատական տրամադրութիւնը հոս նուազ գործ կը տեսնէ. սկզբունքներն և օրէնքներն են իսկապէս բուն պայքար վարողները, իսկ մասնակցողները կ'աշխատին զանոնք աւելի հասկնալի դարձնելու համար նորանոր փաստերով ու փորձերով լուսաբանել. ուստի վաղ կամ ուշ վիճաբանողները որոշ արդիւնքի և եզրակացութեան կը հասնին։ Դառնալով մեր բուն խնդրին պիտի ըսենք, որ մօտաւորապէս բոլոր յօդուածներն աչքէ անցնելով չկրցանք գտնել այն գիտական խարիսխը, որուն կրթնած կը գրեն. ինչպէս մեզ համար որոշ չեն ա՛յն լեզուային սկզբունքներն և օրէնքները, որոնցմով կ'առաջնորդուին մեր յարգելի յօդուածագիրները։ Անհատական տրամադրութիւնը, հին կամ նոր ճաշակը և ուրիշ երկրորդական պարագաներ մեծ դեր կը խաղան և կարելի է ըսել, թէ սա՛նք ուղղութիւն կուտան բանակռուին և բուն իսկ պատճառն այս է, որ լեզուապայքարի մասնակցողները դեռ չմօտեցան իրարու և մօտենալիք ալ չունին։

Լեզուաբանութեան գիտութեան ներկայ զարգացած վիճակի մէջ այլ եւս բնաւ ներելի չեն այսպիսի տարագիտական թափառումներ։ Պէտք է գտնել կենդանի լեզուի խարիսխը, ընդունիլ լեզուային սկզբունքները և օրէնքները և, վստահօրէն կարելի է ըսել, այնուհետեւ բանակռիւն աւելի արդիւնաւոր ըլլալով՝ շուտով որոշ եզրակացութեան մը հասնիլ հնարաւոր պիտի դառնայ, որով մեր սիրելի լեզուն իր զարգացման և կատարելագործութեան համար աւելի մեծ չափով նպաստ պիտի ստանայ։

Բ. — Լեզուի պատմութիւն իբրեւ խարիսխ լեզուաքննութեան։

Կենդանի լեզուի կանոնաւորութեան համար բացուած պայքարի մը լեզուագիտական խարիսխն արդէն գտած ու հաստատած է լեզուաբանութիւնը և նորէն որոնելու պէտք չկայ. իսկ այս հաստատուն խարիսխն է կենդանի լեզուի անցած շրջաններու հետազօտութիւնը այսինքն նոյն լեզուի պատմութիւնը. առանց այս պատմական ուսումնասիրութեան ո՛չ մէկ դրական արդիւնք կարելի է ձեռք բերել։ Լեզուի գիտական ուսումնասիրութիւնը պատմական քննախօսութեամբ միայն հնարաւոր է։

Չկայ լեզուային երեւոյթ մը, որու գիտական ուսումնասիրութեան համար անհրաժեշտ չդառնայ պատմականին դիմել։ Հերման Պաուլ յայտնի լեզուաբանը կ'ըսէ. «Ընդհանրապէս չեմ հասկնար, թէ ինչպէս կարելի է լեզուի մը վրայ արդիւնաւոր [illegible] վերահասու ըլլալու, թէ պատմականօրէն ի՛նչպէս կատարուեր է»։ Համեմատական լեզուաբանութեան հսկայ ու հոյակապ շէնքը այս խարիսխի՝ պատմական ուսումնասիրութեան վրայ կառուցուած է Ֆրանց Պոբբէն և Կրիմէն սկսած։

«Մեր խօսած ու գրած լեզուն լեցուն է այնպիսի արտայայտութիւններով, դարձուածներով, որոնց էութեան մասին նոյն լեզուն չի կրնար հաշիւ տալ, և որոնք կը բացատրուին վաղուց մեռած հին իրողութիւններով և որոնք կը վերապրին արդի լեզուի մէջ իբրեւ վկաներ ուրիշ դարերու։ Պատմական մեթոտն ուրեմն կը ծանօթացնէ այն փոփոխութիւնները, որոնց մէջէն անցեր է իւրաքանչիւր բառ, և ա՛յն մասնաւոր պատճառները, որոնք յառաջ բերեր են այս փոփոխութիւնը։

«Այս պատմութիւնը միայն հմուտներու համար չէ, այլ կը հետաքրքրէ այն ամէնքը, որոնք ճշգօրէն գիտնալ կ'ուզեն իրենց գործածած բառերու նշանակութիւնը։»

Կենդանի լեզուն անփոփոխ մնալ չի կրնար. շարունակական ու յառաջընթաց զարգացում մը անբաժանելի էական յատկանիշն է կենդանի լեզուին։ Դարերու ընթացքի մէջ կրած այս փոփոխութիւնը կը հիւսէ անոր պատմութեան օղակները, որոնց հետեւելով մենք կրնանք գտնել՝ այսօր մեր կիրարկած բառաձեւերու և քերականական փոփոխութիւններու իւրաքանչիւրի նախնական հիմնաձեւը և անոր բուն նշանակութիւնը։

Այս պատմութեան մէջ կը գտնուի ներկայ լեզուի կնճիռներու և գաղտնիքի բանալին։ «Լեզուի գլխաւոր տարրը՝ բառը ժամանակի ընթացքին կը փոխուին արտաքնապէս ու ներքնապէս, և այս փոփոխութիւնը երբեմն անճանաչելի ըլլալու աստիճան կ'այլակերպէ բառը, բայց այս փոփոխութիւնը այնքա՜ն կանոնաւոր կը կատարուի, որ կարելի է օրէնք անուանել. իսկ այսպիսի օրէնքի մը ներգործութիւնն այնքան բացարձակ է, որ կամայականութեան ոչինչ կը մնայ։ Օրէնքն իրեն կ'ենթարկէ նոյն պայմաններու մէջ գտնուած հնչումները. միայն թէ այս հնչումներ պարունակող բառերը վերաբերին կենդանի խօսակցական լեզուին։ Այս փոփոխութիւններու մէջ ամենակարեւորն է քերականական ձեւերու փոփոխութիւնը»։

Լեզուի պատմութիւնը կը հաստատէ թէ նոյն լեզուի հին և նոր շրջաններ իրարմէ էապէս զատողը քերականական ձեւերն են։ Քերականական ձեւ կը կոչուին բառերու այն բոլոր թեքումներու (flexion) գումարը, որ կը կրեն անոնք խօսքի մէջ գործածուելով՝ իւրաքանչիւրն իր բնոյթին հետեւելով։ Քերականական ձեւերը կը կազմեն լեզուի հիմը։ Բառամթերքը (lexique), արտասանութիւնը, նոյն իսկ համաձայնութիւնը կրնան փոխուիլ առանց հարուածելու լեզուն իր էութեան մէջ։ «Քերականական ձեւերու փոխուելու վայրկեանէն սկսած՝ լեզուն կը դառնայ նոր լեզու»։ (A. Hatzfeld et A. Darmesteter. Diction. Génerale de la langue française. էջ 1-2)։

Արդ այս ընդհանուր սկզբունքներով նկատողութեան առնենք այժմ մեր աշխարհաբարը։ Մեր կենդանի լեզուի գիտական ուսումնասիրութեան —և ա՛յս միայն որոշ նպատակի կրնայ հասցնել— խարիսխն անոր պատմութիւնն է։ ԺԳ. դարէն սկսած ունինք գրաւոր յիշատակարաններ նոյն ժամանակի կենդանի լեզուով, որուն շարունակութիւնն է մեր արդի՝ արեւմտեան գրական լեզուն։ Բա[illegible] հայերէնի համար Տօքթ. Ց. Քարստի «Կիլիկեան հայերէնի պատմական քերականութեան» պէս մշակուած ընտիր երկի մը գոյութիւնը, առաւելութիւն մը, որմէ դեռ եւս զուրկ է արեւելեան հայերէնը։ Այս պատմական երկի մէջ որոշ կերպով կ'երեւին լեզուային այն օրէնքները, որոնք դարերով գործեր են մեր լեզուի մէջ և ներկայիս ալ դեռ կը գործեն. իւրաքանչիւր հայ բանասէրի համար անհրաժեշտ մատեանն է իր՝ հայ լեզուին նուիրուած ուսումնասիրութիւններն արդիւնաւոր դարձնելու։ Ասոր մէջ բացատրուած օրէնքներն ու կանոնները անտեսել, կը նշանակէ արհամարհել լեզուաբանութեան գիտութիւնը. կը նշանակէ աննպատակ և առանց սկզբունքի թափառիլ, մէկ խօսքով ջուր ծեծել, որմէ ո՛չ աշխատաւորը կը շահի, ո՛չ ընթերցողը և ո՛չ ալ լեզուն նպաստ մը կը ստանայ իր մաքրութեան ու միօրինակութեան համար։ Միեւնոյն գիտական խարիսխը՝ լեզուի պատմութիւն և նո՛յն լեզուային օրէնքները միայն միութիւն կրնան յառաջ բերել այսօր գոյութիւն ունեցող ա՛յնքան բազմաթիւ ու բազմազան կարծիքներու միջեւ։

Արդ՝ փորձենք միայն օրինակի համար քանի մը լեզուային օրէնքներ յիշել, որոնք կը ցուցնեն որոշապէս, թէ լեզուն քմահաճոյքներով չի կառավարուիր, այլ որոշ օրէնքներով։ Սակայն ներկայ յօդուածի նպատակէն և ծաւալէն դուրս է ընդարձակ ուսումնասիրութիւն մը ընելը և մեր նոր լեզուի ամբողջ պատմութիւնը տալ, այլ միայն այն ուղին մատնանշել, որով պիտի ընթանան աշխարհաբարի համար աշխատողները։

Բնաւ նոր բան մը ըսած չենք ըլլար, եթէ յիշենք, թէ հայ լեզուն ունի ձայնաւորներու կորուստ և փոփոխութիւն. այս երեւոյթը հայերէնը կը դնէ հնդեւրոպական լեզուախումբի սուր շեշտ ունեցող լեզուներու կարգը, որովհետեւ այսօր լեզուաքննութեան մէջ անվիճելիօրէն ընդունուած է, թէ լեզուի մը մէջ ձայնական բոլոր փոփոխութիւններն արդիւնք են սուր շեշտի տեղափոխութեան։ Որքան ժամանակ որ ձայնաւոր մը կը գտնուի շեշտի տակ, պահպանուած է իր գոյութիւնը, սակայն երբ շեշտն իր վրայէն տեղափոխուի, այլ եւս վտանգուած է իր էակութիւնը, կամ բոլորովին կը կորսուի, կամ կը սղի և կամ թէ իր թոյլ ու կարճ տեսակին կը վերածուի. այսպէս օրինակ. հայ դուստր բառի նախնական ձեւն եղեր է դուստե՛ր, Յն. dugater. ուրեմն շեշտը ե-ի վրայ. իսկ երբ շեշտը կ'անցնի առաջին (դո՛ւստեր) վանկի վրայ, բառը կը ստանայ դուստր ձեւը։ Սակայն լեզուն ունի նաեւ դստե՛ր (սեռկ.). հոս ալ շեշտը վերջին վանկի վրայ տեղափոխուելով՝ առաջին վանկի ու սղեր է։ Եւ այսպէս բոլոր ձայնական փոփոխութիւնները արդիւնք են այս սուր շեշտի տեղափոխութեան։ Երբ արդիւնքն այսքան բացայայտ մէջտեղն է, ուրեմն գոյութիւն ունի և պատճառը՝ այն է սուր շեշտը հայերէնի մէջ։ [Արդեօք զարմանալի չէ՞, որ հայ բանասէրներէն դեռ ո՛չ ոք, որքան մեզ յայտնի է, հայ լեզուի այս կարեւոր երեւոյթն ուշադրութեան առած է և մեր բոլոր քերականները դեռ կը շարունակեն հայերէնն անշեշտ լեզուներու կարգը դնել կամ շեշտը միշտ վերջին վանկի վրայ ըլլալն աւանդել։]

Հայ լեզուի պատմութիւնը որոշ կերպով կը ցուցնէ, թէ շեշտը երեք գլխաւոր տեղափոխութիւն ունեցեր է բառի մէջ։ Առաջինի զօրութեամբ, որ ցեղակից լեզուներու համեմատութեամբ կը հաս[illegible]եան շրջանի մէջ, բառերու վերջին վանկը կամ բոլորովին ինկեր է կամ սղեր. օրկ. յն. Bratós=սնկ. mártya հ. պ. martiya մա՛րդ. dugatér=դուստեր=դո՛ւստր, յն. mátér=մայր։

Պատմական շրջանի մէջ ունինք փոխառած բառերէն նոյն օրէնքին ենթարկուած, յն. kaisar=կայսա՛ր=կա՛յսր, պհլ. Zavare = զաւարը = զա՛ւր = զօր. պհլ. baevare=բիւար=բի՛ւր։

Երկրորդի զօրութեամբ, որ կ'իշխէ ամբողջ դասական հայերէնի և ներկայիս արեւելեան գաւառներու կենդանի լեզուի մէջ, վերջին գոց վանկերու ի, ու, եա ձայնները կը սղին, իսկ ոյ, է, իւ (վերջերս բաց վանկի մէջ) կը փոխուին իրենց սուղ տեսակներուն. այսպէս սի՛րտ=սրտի՛, սրտակի՛ց, ջո՛ւր=ջրկի՛ր, անձա՛կ=անձկապետ, լո՛յս=լուսեղէ՛ն։

Երրորդի զօրութեամբ, որ թէպէտ դասականի մէջ իր նախընթացն ունի, բայց իսկապէս նոր-հայերէնին յատուկ է, հին-հայերէնի բոլոր եռավանկ բառերը վերածուած են երկվանկ բառերու։ Այս օրէնքը մեր արդի կենդանի լեզուի մէջ մեծ փոփոխութիւններ առաջ բերեր է և եթէ յարգենք իր գործունէութիւնը, դեռ շատ մեծ ծառայութիւն պիտի ընէ լեզուին՝ զայն ազատելու շատ աւելորդ վանկերէ։ Այս օրէնքով բաղանի՛ք դարձեր է, բա՛ղնիք, մատա՛նի=մա՛տնի, հարսա՛նիք=հա՛րսնիք, հաւա՛տամ=հա՛ւտամ, բաժա՛նիմ=բա՛ժնիմ, սովո՛րիմ=սո՛վրիմ=սո՛րվիմ, ժողո՛վեմ=ժողվեմ, խորո՛վեմ=խորվեմ, կեղե՛ւեմ=կեղւեմ, աւե՛լեմ=ա՛ւլեմ, աւե՛րեմ—ա՛ւրեմ եւայլն։

Այս ձայնական օրէնքները հայ լեզուի էական յատկանիշներն են և լեզուն նկատողութեան առած ատեն անհրաժեշտ է միշտ աչքի առջեւ ունենալ զանոնք և անոնցմով առաջնորդուիլ։ Լեզուի փոփոխութեան մէջ հնչային փոփոխութիւնը շատ մեծ տեղ կը գրաւէ և աւագ կարեւորութիւն ունի լեզուով զբաղողներու համար։ Այժմ փորձենք մատնանշել քանի մը երեւոյթներ, որոնք արդիւնք են այս հնչային օրէնքներուն և նոր-հայերէնի գլխաւոր փոփոխութիւնները կը ձեւակերպեն։

ՏԻՐԱՏՈՒՐ

ՄԱՆԿԻԿԻՆ ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐԸ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

Ա.

Պէտրիսի խարտեաշ դէմքը, կապոյտ-ծով աչքերը, ձիւն-ճերմակ ակռաները, կարմիր շրթունքները, վարդագոյն ու թարմագեղ այտերը, սեւ երկար, ետ դարձած թարթիչները ու բարակ նուրբ յօնքերը մեծապէս ազդած էին Սամանի վրայ, որ բնականէն ինքն ալ գեղեցիկ յատկութիւններով օժտուած վառվռուն պատանի մըն էր, և ճիշդ ժամանակը սիրելու ու սիրուելու։ Ամէն օր, ամէն վայրկեան միջոցներ կը մտածէր Պէտրիսի հետ խօսիլ կրենալու համար, սակայն, դժբախտաբար պարագաները շատ աննպաստ կ'երթային։

Մէկ փողոցի մէջ դէմ դիմաց էր իրենց բնակարանը, այնպէս որ երբ Պէտրիս դպրոցէն վերադառնալուն պատուհանին առջեւ նստած իր դասերը պատրաստէր, անդին Սաման կրնար զայն դիտել իր պատուհանէն։ Ամէն առտու, երբ Պէտրիս դպրոց երթալու համար տունէն դուրս ելլէր, ինքն ալ անոր կը հետեւէր։

Աղջիկը գիտէր սակայն և անոր համար էր որ սկսաւ առաջները ինքզինքը [illegible] հետապնդումը։

Օր մը, սակայն, պարագան այնպէս բերաւ որ դէմ դէմի գան փողոցին անկիւնը։ Սաման առիթէն օգտուելով պզտիկ մը ժպտած էր, մինչ Պէտրիս շիկնելով իր գեղեցիկ աչքերը խոնարհած էր։

Շաբաթ մը վերջ դարձեալ ժպտած էր Սաման, որ այս անգամ փոխանակուեցաւ աղջկան կողմէ։ Ուրիշ օր մը բարեւեց որ նոյնպէս չէր մերժուած։ Ո՜հ, աշխարհ Սամանինն էր, չեմ կրնար նկարագրել այն ուրախութիւնը և հրճուանքը զոր զգացած էր իր բարեւին փոխանակուիլը տեսնելով... Այնչափը բաւական էր իրեն՝ Պէտրիսի հետ յարաբերութեան սկսելու համար։

Պարագաները հեզհետէ նպաստաւոր կը դառնային։ Առտու մը, նորէն, իր սիրելիին ետեւէն կ'երթար, երբ տեսաւ որ երկու լաճեր խօսք կը նետէին, արգելք կ'ըլլային իրեն, թող չէին տար որ ճամբան շարունակէ հանդարտօրէն։ Մօտեցաւ անոնց, ու ապտակ մը մէկուն, հարուած մը միւսին տալով հեռացուց զանոնք Պէտրիսի մօտէն։

Սամանի այս անձնուիրութիւնը աչքէն չվրիպեցաւ Պէտրիսի որ ետին դառնալով,

—Ա՜հ, շնորհակալ եմ, պարոն, մեծապէս շնորհակալ եմ ձեր այն բարեացակամ ծառայութեան համար զոր ցոյց տուիք այս պահուս...

— Զարմէր, յարգելի և պաշտելի օրիորդ, պարտականութիւնս է ձեր նմաններուն, մանաւանդ Ձեզի օգնելը նեղ պարագաներու մէջ...

— Մանաւանդ ինծի, այնպէս չէ՞...

— Այո՛, պաշտելի օրիորդ, 'այո', ոչ թէ ասանկ չնչին խնդիրի մը մէջ, այլ եթէ Աստուած չընէ, ամենամեծ փորձանք մըն ալ գայ Ձեր գլխուն, մեռնիլս գիտնալով մէկտեղ Ձեզի ազատելու, ձեռքէս եկածը ընելուս բնաւ մի՛ տարակուսիք...

— Շատ ազնիւ էք, պարոն, շնորհակալութիւն ձեր այս համակրութեանց. բայց կ'ուզէի հասկնալ թէ ինչու համար այսքան պատրաստակամութիւն և վեհանձնութիւն կը ցուցնէք ինծի հանդէպ...

— Ա՜հ, տակաւին չէ՞ք անդրադարձած թէ կը սիրեմ զձեզ չափազանց...

— Եւ դուք չէ՞ք հասկցած թէ փոխադարձաբար կը սիրուիք...

...Այսքան մը խօսած էին արդէն, երբ հասան վարժարանին առջեւ, իրարու ձեռք սեղմելով բաժնուեցան՝ անուշ անուշ նայուածքներ փոխանակելով։

Երկու երեք ամիս ետք ամենուն բերանն էր թէ Պէտրիս և Սաման իրարու հետ սիրահարութիւն կ'ընեն։

Չորս տարիէն երկու կողմի հաւանութեամբ ամուսնացած էին։ Հարսնիքը շատ ցնծառիթ եղաւ։ Կը խնդային, կը պարէին և հոն գտնուող հանդիսականները կը մրմնջէին.— Օ՜հ, երջանիկ ամոլ... որքա՜ն ալ վայլած են իրարու...

Տեսնելու բան էր հիմա անոնց աշխատութիւնը. աւելի եռանդով, մեծ եռանդով սկսան տաժիլ, աքնիլ, որպէս զի ապագայ զաւակնին ծնած ատեն պակաս բան մը չունենայ։

Բ.

Կիրակի օր մը, Սաման սրճարանէն տուն կը դառնար, երբ լսեց որ հայր եղած էր։

Ա՜հ, տեսնելու բան էր իր ուրախութիւնը. պզտիկ մը դարձած էր, կ'երթար, կուգար, կը վազէր, կը խնդար, կ'երգէր... Իր բարեկամներուն կ'ըսէր թէ ունեցած է կանանչ ու կլոր աղուորիկ մանչուկ մը որ բառին բուն առումով՝ իր մօրը... Բ.րդ տպագրութիւնն էր։

Երկու վայրկեանը մէյ մը կ'երթար կը վկայ առաւ իր զաւկին ծնունդը քաղաքապետութեան յայտարարելու համար։

Հիմա երեք հոգի եղած էին... Ամբողջ տարի մը շատ լաւ կերպով խնամուելով, ա՛լ աւելի գեղեցկացած, սիրուն մանչուկ մը եղած էր իրենց զաւակը։ Կիրակի առտու մը լուսանկարիչի մը տանելով իր պատկերը քաշել տուին։ Կենդանագիրը այն աստիճան գեղեցիկ ելած էր որ իբրեւ իրենց զաւկին մանկութեան թանկագին մէկ յիշատակը, ոսկեզօծ շրջանակի մը մէջ դնելով որմին մէկ կողմը կախեցին, մեծ-մօր փոքրադիր կենդանագիրին հետ....։

Գ.

Օրուան աշխատութիւններէն յոգնած, պարտասած տուն դարձեր էր Սաման, երբ կնոջմէն տեղեկացաւ թէ մանկիկը կոկորդի ցաւէ կը տառապի։

Այս գոյժին վրայ շուտով բժիշկ մը կանչեց Սաման և դեղագիրն ալ վայրկենապէս չինուեցաւ. պէտք եղած խնամքները տարին. լաւ նայեցան, սակայն հինգ օր վերջ, դժբախտաբար, ամէն հոգածութիւն ի դերեւ ելլելով խեղճ մանկիկը հոգին աւանդեց մօրը ծունկերուն վրայ.

Ա՜հ, տեսնելու էր Պէտրիսի վիճակը իր զաւկին օրօրոցին առջեւ...

— Ի՞նչու, Աստուած իմ, ի՞նչու ձեռքէս առիր, ի՞նչ ըրած էր խե՛ղճ մանկիկը։ Եթէ մեր կեանքը առնէիր, Սամանէն և ինծմէ, պիտի տայինք սիրայօժար... Ի՞նչ ընեմ հիմակ առանց զաւկիս։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ —32—

ԿԱՍԹՕՆ ԼԸՐՈՒ

ԼՐԱԲԵՐԻ ՄԸ ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԴԵՂԻՆ ՍԵՆԵԱԿԻՆ ՏՌԱՄԸ

ԺԱ.

ՈՒՐ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ԼԱՐՍԱՆ ԿԸ ԲԱՑԱՏՐԷ ԹԷ Ի՛ՆՉՊԷՍ ՄԱՐԴԱՍՊԱՆԸ ԿՐՑԱԾ Է ԴՈՒՐՍ ԵԼԼԵԼ ԴԵՂԻՆ ՍԵՆԵԱԿԷՆ

Այդ շնորհը չզլացուեցաւ Լարսանի։ Ձեռքը բռնած էր զոյգ մը տձեւ կօշիկ, զոր տարրալուծարանին մէջ նետեց.

—Ահաւասիկ մարդասպանին կօշիկները։ Հայր Ժագ, կը ճանչնա՞ք։

Հայր Ժագ ապշութեամբ ծռեցաւ այդ աղտոտ կաշիին վրայ և ճանչցաւ իր հին կօշիկները զորս ձեղնայարկին մէկ անկիւնը նետած էր։ Չափազանց վրդովուած, շտապեցաւ քիթը խնջել՝ իր յուզումը ծածկելու համար։

Այն ատեն Ֆրէտէրիք Լարսան ցոյց տալով հայր Ժագի գործածած թաշկինակը, ըսաւ.

—Ահաւասիկ թաշկինակ մը որ շատ կը նմանի Դեղին Սենեակի մէջ գտնուած թաշկինակին։

—Այո՛, գիտեմ, գրեթէ իրարու նման են, պատասխանեց հայր Ժագ դողահար։

—Վերջապէս, Դեղին Սենեակին մէջ գտնուած պաքեան հին գդակը կրնար ատենօք ծածկած ըլլալ հայր Ժագի գլուխը, յարեց Ֆրէտէրիք Լարսան։ Պարոն Հարցաքննիչ դատաւոր և պարոն պետ Հանրային Ապահովութեան, այս ամէնը կ'ապացուցանէ թէ— բայց հանդարտեցէ՛ք հայր Ժագ, ըսաւ խօսքը ուղղելով ծերուկին որ նուաղելու պէս բաներ կ'ըլլար — մարդասպանը ուզած է իր ճշմարիտ ինքնութիւնը ծածկել. իմ կարծիքս է ատ։ Բրտօրէն ըրած է այդ բանը, կամ այնպէս կը թուի մեզի, որովհետեւ վստահ ենք թէ մարդասպանը հայր Ժագը չէ, որ Պ. Սթանկէրսընի քովէն չէ հեռացած։ Բայց երեւակայեցէք որ Պ. Սթանկէրսըն, այդ իրիկուն, ուշ չէ պառկած. իր աղջիկէն բաժնուելէն յետոյ՝ դղեակ գացած է. Օրիորդ Սթանկէրսընի սպանութեան ատեն ոչ ոք կը գտնուէր տարրալուծարանին մէջ և հայր Ժագ իր ձեղնայարկը պառկած էր. ուրեմն ո եւ է տարակոյս չկայ թէ հայր Ժագ չէր մարդասպանը։ Այս վերջինը [illegible] գործածելուն կը պարտի իր ազատումը։ Անտարակոյս մարդասպանը տիրող լռութենէն խաբուելով կարծած է թէ տարրալուծարանը թափուր էր և թէ գործելու ատենը եկած էր։ Այնքան խորհրդաւոր կերպով հոս մտնող մարդ մը, որ կարգ մը զգուշութիւններ ձեռք կ'առնէ հայր Ժագի դէմ, անտարակոյս այս տան ընտանի եղող մէկն է։ Ճշդիւ ո՞ր ժամուն հոս մտած գործած է։ Կէս օրէ՞ն յետոյ։ Իրիկուա՞ն։ Չեմ կրնար որոշ բան մը ըսել այդ մասին... [illegible] մէջ իրաց վիճակին ու մարդոց այդքան ընտանի եղող անձ մը ժամանակին մտած ըլլալու է Դեղին Սենեակ։

—Սակայն չէր կրնար հոն մտնել երբ տարրալուծարանին մէջ մարդ կար, գոչեց Պ. դը Մարքէ։

—Ինչէ՞ն գիտէք, կ'աղաչեմ, պատասխանեց Լարսան։ Տարրալուծարանին մէջ ճաշած են, որով երթեւեկ մը եղած է կերակուրներու սպասարկութեան միջոցին։ Բժշկական փորձ մըն ալ կատարուած է, երբ Պ. Սթանկէրսըն, աղջիկը ու հայր Ժագ հնոցներուն քով կը գտնուէին բարձր չմինէին առ անկիւնը... Ո՞վ գիտէ, մարդասպանը, որ ընտանի մէկն էր, թերեւս օգտուած է այդ վայրկեանէն՝ Դեղին Սենեակ սպրդելու համար, լուացարանին մէջ իր կօշիկները հանելէ յետոյ։

—Շատ անհաւանական է ատիկա, ըսաւ Պ. Սթանկէրսըն։

—Անտարակոյս, բայց անկարելի ալ չէ։ Բան մը չեմ հաստատեր։ Գալով փախուստին, ի՛նչպէս կծիկը դրած է։ Շատ բնական կերպով։

Պահ մը Ֆրէտէրիք Լարսան լուռ մնաց։ Այդ պահը երկար թուեցաւ ինծի։ Կը սպասէինք որ անդորր շեշտով մը խօսէր, ինչ որ զարմանալի չպիտի թուէր մեզի։

— Դեղին Սենեակ մտած չեմ տակաւին, բայց կ'երեւակայեմ թէ ապացոյց ձեռք բերած էք որ մարդասպանը դռնէն միայն կրնայ փախած ըլլալ։ Հետեւաբար ոճրագործը դռնէն դուրս ելած ըլլալու է։ Ո՜հ, քանի որ անկարելի է ուրիշ տեսակ փախուստ մը, ուրեմն ընդունինք որ դռնէն խոյս տուած է։ Ոճիրը գործելէն յետոյ դռնէն դուրս ելած է։ Ե՞րբ։ Այն պահուն երբ դիւրութիւն ունէր այդ բանը ընելու, այն պահուն երբ ամենէն աւելի բացատրելի պիտի ըլլար, առանց ուրիշ բացատրութեան պէտք ձգելու։ Ուրեմն քննե՛նք ոճրէն յաջորդող վայրկեանները։ Առաջին պահուն, Պ. Սթանկէրսըն ու հայր Ժագ դրան առջեւ պատրաստ կը գտնուէին ճամբան գոցելու։ Երկրորդ պահուն, մինչ հայր Ժագ բացակայ կը գտնուէր, վայրկեան մը, Պ. Սթանկէրսըն առանձին մնացած էր դրան առջեւ։ Երրորդ պահուն՝ Պ. Սթանկէրսընի միացած էր դռնապանը։ Չորրորդ պահուն՝ դրան առջեւ կը գտնուէին Պ. Սթանկէրսըն, դռնապանը ու իր կինը և հայր Ժագ։ Հինգերորդ պահուն՝ դուռը խորտակուած էր ու Դեղին Սենեակէն ներս մտած էին։ Փախուստի վայրկեանը ամենէն աւելի բացատրելի է այն պահուն երբ քիչ մարդ կը գտնուի դրան առջեւ։ Եղած է վայրկեան մը երբ մէկ հոգի մնացած է հոն, այսինքն Պ. Սթանկէրսըն։ Եթէ երբեք հայր Ժագի լուռ մեղսակցութիւնն ալ ընդունինք, բան մը որուն չեմ հաւատար, բնաւ այն ատեն պէտք պիտի չունենար [illegible] դուրս ելլելու և երթալ քննելու Դեղին Սենեակին պատուհանը, եթէ տեսած ըլլար դրան բացուիլը եւ մարդասպանին դուրս ելլելը։ Հետեւաբար՝ դուռը Պ. Սթանկէրսընի առջեւ միայն բացուած է, եւ մարդասպանը դուրս ելած է։ Արդ՝ պարտինք ընդունիլ թէ Պ. Սթանկէրսըն զօրաւոր պատճառներ ունեցած ըլլալու է՝ մարդասպանը չբռնելուն կամ ձերբակալել չտալուն մէջ, քանի որ թոյլ տուած է մարդասպանին՝ անդաստակին պատուհանին մօտ երթալ, և անոր ետեւէն գոցած է պատուհանը։ Եւ որովհետեւ հայր Ժագ պիտի վերադառնար, հարկ էր որ ան անփոփոխ գտնէր իրաց վիճակը, ուստի Օր. Սթանկէրսըն, ահաւելիօրէն վիրաւորուած, անշուշտ հօրը կողմէ եղած կշտամբանքներուն վրայ, տակաւին ուժ ունեցած է նիգով ու բանալիով նորէն գոցելու Դեղին Սենեակի դուռը, տախտակամածին վրայ իյնալէ առաջ օրհասական վիճակի մէջ... Չենք գիտեր թէ ո՛վ գործած է ոճիրը. չենք գիտեր թէ ո՛ր թշուառականին զոհ եղած են Պ. և Օր. Սթանկէրսըն. բայց տարակոյս չկայ որ իրենք գիտեն։ Այդ գաղտնիքը սոսկալի բան ըլլալու է որ հայրը չէ վարանած իր աղջիկը օրհասական վիճակի մէջ թողուլ այդ դրան ետին, գոցել տալէ յետոյ զայն, և թող տուած է որ մարդասպանը խոյս տայ։ Աշխարհի վրայ ուրիշ միջոց չկայ՝ Դեղին Սենեակէն մարդասպանին փախուստը բացատրելու համար։

Այդ տռամաթիք և որոշ բացատրութեան յաջորդեց ահռելի լռութիւն մը։ Մեծահռչակ բրօֆէսէօրին նկատմամբ ամենքս ալ ցաւ կը զգայինք, որ Ֆրէտէրիք Լարսանի անողոք տրամաբանութեան ենթարկուած ըլլալով, իր մարտիրոսական կեանքին բովանդակ ճշմարտութիւնը խոստովանելու հարկին մէջ կը գտնուէր և կամ թէ լուռ պիտի մնար, ինչ որ ա՛լ աւելի պակուցիչ խոստովանութիւն մըն է։ Տեսանք որ այդ մարդը, վշտի ճշմարիտ արձան մը, ոտքի ելաւ և այնպիսի հանդիսաւոր շարժուձեւով երկարեց ձեռքը որ գլուխնիս ծռեցինք, իբր թէ նուիրական բան մը ըլլար մեր առջեւ։

(Շարունակելի)

... Հէք մանկիկին մարմինը գերեզման տարուելուն պէս, ընտանիքին մէջ սաստիկ տխրութիւն մը տիրեց։ Առտու իրիկուն կուլար, միշտ կուլար Ասման, գիտնալով որ տանը մէջ ա՛լ առջի ուրախութիւնը, ոգեւորութիւնը պիտի չկրնար գտնել։ Իր վիշտը փարատելու համար մինչեւ ուշ տանն սրճարանները, զբօսավայրերը կ'անցընէր իր ժամանակը։

Մանկիկին մահէն ի վեր, ամէն իրիկուն գրեթէ մէյ մէկ սին պատճառ գտնելով կը կռուէին էրիկ կնիկ և որովհետեւ ա՛լ չկային մանկան վարդագոյն այտերը, որոնց վրայ համբոյրները հանգչէին, օրերով, շաբաթներով քէն կը պահէին իրարու դէմ...

Օր մը, ալ այնչափ առաջ գացին որ բոլորովին աւրուեցան ու որոշեցին վերջնականապէս բաժնուիլ իրարմէ։

Ամէն բան վճռուած էր ալ. Ասման տրամադրութենէն և բարկութենէն,

—Ես էրիկ մարդ եմ, կ'աշխատիմ, քեզի, ու ապրուստս կը ճարեմ, ահա՛ մինակ գոյքերս առնելով կ'երթամ, չեմ ուզեր կարասիները, թո՛ղ քեզի ըլլան։

—Ո՛չ, ո՛չ, ես ալ չեմ ուզեր, կարասիները քուկդ են, բան մը չեմ ուզեր ես։

—Անմիտ խօսքեր մէկդի ընելու ժամանակ չունիմ, ամէն բան քեզի կը թողում, լմնցաւ գնաց։

—Ո՛չ, ո՛չ, ինչպէս ըսի, բան մը չեմ ուզեր ես բացի պատկերէ մը։

—Ի՞նչ է ատիկա։

—Մանկիկին կենդանագիրը։ Ահա՛։

—Ահ, չէ՛, չըլլար... Ատիկա աղէկ միտքս ձգեցիր. ինչ որ կ'ուզես ա՛ռ, սակայն մանկիկին կենդանագիրը ո՛չ. ատիկա ի՛մ պիտի առնեմ, ի՛մ։

—Ոհ, ո՛չ, ամենեւին, այդ պատկերը մօրը ձեռքէն կորզելու քաջութիւնը և ոչ մէկը պիտի ունենայ։

Պէտրոս այս նախադասութիւնը արտասանած պահուն այնպիսի շեշտ մը դրած էր որ Ասմանի սիրտը շարժեցաւ ու աչքերը արցունքներով ողողուեցան։

—Ուրեմն, կարելի է, գէթ երբեմն մէկ անգամ մը եւս տեսնել զայն։

—Ի՛նչ փոքրիկ, հառաչեց Պէտրոս, աչքերը արցունքով լեցուն։

Ասման մօտեցաւ անոր՝ ուսին վրայէն նայելու համար, և սիրտը ուռած՝ խռովոր կոյս ձեռքերովը աչքերը սրբելով.

—Ի՛նչ մանկիկ, եթէ ողջ ըլլար, մենք ալ այս վիճակին չէինք հասներ։

—Այո՛, եթէ ողջ ըլլար, քու ալ խելքդ գլուխդ կ'ըլլար և...

—Ահ, ի՛նչ աղուոր են աչքերը...

—Ծիդ քունկեններդ...

—Այո՛, գրեթէ... Բայց բերանը քուկինիդ կը նմանի...

—Կարծես թէ դեռ կը ժպտի...

—Քու երբեմնի ժպիտդ է...

—Որովհետեւ այն ատեն հետս աղէկ էիր...

—Դուն զուարթ էիր... տանդ գալուս՝ կը հրճուէիր...

—Բայց հիմա մինակ մնալուս համար կուլամ [illegible] հետս...

—Ցերեկները կուլայի... երբ դուն ձայն չէիր ուզեր լալ... և սակայն չէի կրնար խնդալ...

—Է՛հ ուրեմն, կ'ուզե՞ս որ երթամ... կը վռնտե՞ս զիս...

Ու սկսաւ հեծկլտալ Ասման։

—Բայց, լացեց Պէտրոս լալագին, ես չեմ որ քեզ կը վռնտեմ, դո՛ւն ես բաժնուողը։

—Ե՞ս...

Ու բազուկներուն մէջ առնելով կինը, համբոյրներ տեղացուց անոր այտերուն վրայ։

Լացին, պատկերը համբուրեցին, նորէն լացին և ամէն բան մոռցուեցաւ։

Վերջապէս Ասման պատկերը իր տեղը կախելով, ըսաւ.

—Աղէկ, մենք դարձեալ իրար գտանք. բայց մանկիկ մը կը պակսի, աշխատինք հատ մըն ալ ունենալ...։

Թարգմ. ՍԵՊՈՒՀ Մ. ԱԿՈՒՆԻ

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Դարակի, դաշնակի, գրասեղանի և ասոնց նման փայտաշէն կարասիներու մէջ շատ անգամ որդեր կը գոյանան և կը ծակծկեն փայտը։ Այդպիսի որդնոտած կարասիքի ծակերուն առջեւ խոզկաղին դնելու է. որովհետեւ որդերը չափազանց կը սիրեն խոզկաղինը և անոր վրայ կը հաւաքուին։ Այն ատեն խոզկաղինը անմիջապէս այրելով տեղը նոր մը դնելու է։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Գ. Սարգիսօֆ և Ընկ. պատիւ ունին ծանուցանելու իրենց բազմաթիւ յաճախորդներուն թէ «Զենիթ» և «Սարգիսօֆ» մարքաներով ծանօթ ժամացոյցներուն յաջողութեան պատճառաւ, արտադրող գործարանին ընդարձակման անհրաժեշտ պէտքն զգացուած և այս նպատակով մէկ քանի ամիսներէ ի վեր ձեռնարկուած աշխատութիւնները աւարտած ըլլալով՝ այժմ, աւելի քան երբեք ի վիճակի են գոհացնել տալու թէ՛ հրապարակին և թէ՛ գաւառի խնդրանքներուն, ըստ որում գործարանին արտադրութիւնն ամէն պէտքերը բաւելու աստիճան աւելցած է։ Առիթը յարմար է ըսելու թէ, պէտք է զգուշանալ այն կարգ մը նախանձոտներու և անյաջող մրցակիցներու կեղծաւորութեան յերիւրանքներէն, որոնք մինչեւ իսկ այդ գերանուշակ ժամացոյցներուն կեղծիքը շինել փորձած են, «Զենիթ» և «Սարգիսօֆ» ժամացոյցներու աննմանելի ու անմրցելի յաջողութենէն և յառաջդիմութենէն շլմած։

Յանձնարարութիւնները փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին, թէ՛ յանձնակատարներու միջոցաւ և թէ ուղղակի դիմելով Գ. Սարգիսօֆ և Ընկ. Տան՝ Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, Թիւ 16, Մեծ Վաճառատունն ամէն տեսակ ժամացոյցներու, շղթաներու և գոհարեղէնաց։ 8

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Բոզէնի արքեպիսկոպոսին անուանման խնդիրը տակաւին առկախ կը մնայ, թէեւ մէկ քանի ամիսներ անցած ըլլան Մոնսենեօռ Ստպալեվսքիի մահէն ի վեր։ Բրուսիոյ կառավարութիւնը դեռ որ և է գրական առաջարկութիւն չէ ըրած Վատիկանի։ Այսու հանդերձ Վատիկանի մօտ բրուսիական նոր դեսպան Պ. ֆոն Միւլպէրկի առաջին գործերէն մէկը պիտի ըլլայ այդ մասին բանակցութեանց ձեռնարկել։ Պերլինի մէջ կը փափագուի որ գերման եկեղեցական մը կոչուի Բոզէնի արքեպիսկոպոսութեան։ Լեհերը և նոյն թեմին կղերականները կը թախանձեն Վատիկանի մօտ, որպէս զի գերման մը չկոչուի այդ պաշտօնին։

— Գերմանիոյ ծովային նախարարութիւնը շարունակել կուտայ աշխատութիւնները՝ նաւային առաջնակարգ կայանի մը վերածելու Հէլիկոլանտը։ Այդ կղզիին ամրութեանց շինութեանը և զօրանոցներուն համար անցեալ տարի երկու միլիոն մարքի մօտ վարկեր սահմանուած էին։ Այս տարի ելմտացոյցին մէջ նշանակուած է երեսուն միլիոն մարքի ծախք մը՝ փոքր նաւերու և թորփիլանաւերու համար նաւահանգիստ մը շինելու նպատակով։ Գերմանիա, միեւնոյն ատեն, ամէն տարի կարեւոր գումարներ կը սահմանէ կրանիթէ և ամրապինդ շաղախէ պատ մը շինելու՝ Հէլիկոլանտ կղզեակը կազմող ժայռը պաշտպանելու ծովին դէմ, որ զայն հետզհետէ կը քանդէ։ Այդ կղզիին ամրութեանը համար ծախսուած գումարները ցոյց կուտան թէ Գերմանիա համոզուած այդ պաշտպան պատին զօրաւորութեանը։

— Սաքսոնիոյ Քարոլա մայր թագուհին Իւշթելէն վիլլան, Տրէզտայի մէջ, կտակեր է Մոնիքա փոքրիկ իշխանուհիին, որ յառաջիկայ գարնան հոն պիտի բնակի։ Ֆլորանսական լրագիրները կ'ըսեն թէ Սաքսոնիոյ Քարոլա մայր թագուհին Նաբոլէոն Գ.ի հետ պիտի ամուսնանար, այս վերջինը տակաւին կայսր չեղած, վասն զի Նաբոլէոն Գ. զայն կնութեան ուզեր է, սակայն Քարոլա, այն ատեն իշխանուհի, նշանուած էր Սաքսոնիոյ թագաւորին հետ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Օքլահոմա նահանգն ալ Մ. Նահանգաց մէջ ընդունուած ըլլալով, Ուաշինկթընի Ծերակոյտին մէջ երկու ծերակուտականներ ալ աւելցան։ Ասոնց մէկն է Պ. Օուէն, որ երկար ատեն ապրած է ամերիկեան բնիկներուն մէջ և որ մտադիր է օրինագիծ մը ներկայացնել՝ այդ բնիկներուն քաղաքացիի իրաւունք տրուելու համար. երրորդն է Պ. Թոմաս Կոր, որ բոլորովին կոյր է. իր պաշտօնակիցն հետ դի Պ. Օուէն իբրեւ եղբայր մը կը խնամէ զայն։

— Ամերիկեան սեղանաւորական տագնապը զոհ մը եւս ունեցաւ։ Նիւ-Եորքէն հարուստ սեղանաւոր մը՝ Պ. Սդիւմէն ինքնասպան եղաւ ինքզինքը կառախումբի մը տակ նետելով. բազմաթիւ ուղեւորներ ներկայ էին։ Անձնասպանութեան պատճառն էր հաշուեկշռտումը «Լայընս Պըլտինկ էնտ Օբէրէշըն Քոմբէնի» տան, որուն նախագահն էր Պ. Սդիւման։

— Բիցպուրկի մէջ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց իտալացի չարագործներու խումբ մը, որ գողութիւններ, սպանութիւններ կը գործէր։ Ասոնցմէ երկուքը երբ ձերբակալուեցան, իրենց արհեստը կ'ուսուցանէին տասնըհօթ պատանիներու։ Ամէնքն ալ բանտարկուեցան։

— Ամերիկեան նաւատորմին հրամանատար Իվընս ծովակալը մէկ քանի սպաներու հետ Բառ-օվ-Սբէյն ցամաք ելլելով այցելութիւն տուաւ Թրինիթէ կղզիին կառավարիչ Սըր Հէնրի Մուր Ճէյքսընի, որ նոյն իրիկունը սեղան մը տուաւ ի պատիւ ամերիկացի հիւրերուն։ Ամերիկեան զրահաւորները ածուխ կը ստանան իրենց ընկերակցող ածխաբարձ նաւերէն։ Նաւատորմին մէջ ընդհանուր զուարթութիւն կը տիրէ։

ԻՏԱԼԻԱ

Իտալիոյ պատերազմական նախարարը համաձայնութիւն մը գոյացուց հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան հետ, կարեւոր նորութեան մը մասին՝ բանակն ալ մասնակից ընելու երկաթուղիներու գործածութեանց։ Յառաջիկայ նոր տարիէն սկսեալ ամրաշէն հարիւր զինուորներ վեց ամիս պիտի աշխատին պետական երկաթուղիներուն մէջ՝ արգանողի, զաղակ գործածողի և կառուղիի ծառայութեանց ընտելանալու համար։ Ամէն վեց ամիս հարիւրական զինուոր այդ կերպով պիտի աշխատին երկաթուղիներուն մէջ։ Այդ կերպով ամէն տարի երկու հարիւր զինուորներ պատրաստ պիտի ըլլան երկաթուղիներու մէջ աշխատելու, զօրահանութեան ատեն և կամ աշխատաւորութեան համար ծագած խնդիրներու պահուն։

ՕՔՈՒՄԱ ԿՈՄՍԻՆ ՃԱՌԸ

Թոքիոյէն հետեւեալը կը հեռագրէ Թայմզի թղթակիցը.— Օքումա կոմսին կողմէ Հնդկաստանի մասին արտասանուած ճառին նկատմամբ տրուած տեղեկութիւնները սխալ են։ Օքումա կոմսը կ'ըսէ թէ ինք զգուշացած է այն տեսակ լեզուէ մը որուն կրնայ քաղաքական մեկնութիւն մը տրուիլ։ Երեք շաբաթէ ի վեր հերքումներ կը հրատարակուին։ Այդ ճառին նպատակն էր ցոյց տալ այն բաղդատական կացութիւնը որուն մէջ Ճափոն կը գտնուէր Հնդկաստանի բնակիչներուն հանդէպ, կացութիւն մը ուրկէ նո՛յն իսկ կ'օգտուին ճափոնցի վաճառականները։ Օքումա կոմսին կողմէ, ասկէ առաջ, հնդիկ ուսանողներուն ներկայութեանը արտասանուած ճառերը բացարձակապէս կը յայտարարէին թէ Հնդկաստանի ներկայ կացութիւնը բոլորովին յարմարագոյնն է և թէ տարբեր վիճակ մը օգտակար չի կրնար ըլլալ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԿՏԱԿ ՄԸ

Հարուստ Անգլիացի մը՝ Լորտ Պրէմբդըն որ 1898էն ի վեր կաթոլիկութիւնը ընդունած էր, վերջերս մեռաւ՝ խիստ կարեւոր գումար մը կտակելով Վատիկանի՝ հիմնելու համար «կաթոլիկ բարձր ուսուցման կաճառ մը» զոր Պապը իր վերջին կոնդակին մէջ ջերմապէս յառաջադրած էր, գրեթէ նոյն իսկ խոստանալով անոր հաստատութիւնը։ Վատիկանի շրջանակներուն մէջ կ'ըսուի թէ այդ կտակը մեծ խանդավառութեան պատճառ եղած է Պապին, մանաւանդ անոր համար որ այդ մասին իր նախաձեռնութիւնը ապարդիւն մնալու վիճակին հասած էր, վասն զի կոնդակին մէջ յառաջադրուած հաստատութիւնը հիմնելու համար և ոչ մէկ կողմէ դրական առաջարկութիւն եղած էր։ Կ'ըսուի թէ Պիոս Ժ. նոյն իսկ իր ծրագրին իրագործման վստահ չէր, պէտք եղած դրամը տրամադրելի չըլլալուն համար։

ՍՂՈՒԹԻՒՆԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Գերմանիոյ մէջ, ինչպէս քանիցս ծանուցուեցաւ, ապրուստի սղութիւնը ընդհանուր հանգամանք մը ստացած է։ Հողագործական կուսակցութիւնը այնպէս կը նկատէ թէ արտադրողին և ուղղակի ժողովրդեան վաճառողներուն միջեւ միջնորդի դեր կատարողները պատճառ կ'ըլլան այդ սղութեան։ Բազմաթիւ մեծ կալուածատէրներ, այդ վիճակը դարմանելու և մանաւանդ միայն սղութեանը արգելք ըլլալու համար, որոշեցին իրենց մէջ ընկերութիւն մը կազմել. այլ եւս արդիւնքները պիտի չծախեն վաճառականներուն այլ ուղղակի սպառողներուն։ Այս միջոցիս բազմաթիւ գործակատարներ գիւղերը կ'այցելեն՝ փոքր հողագործներուն հաւանութիւնը ստանալու համար։ Կազմուելիք ընկերութեան շաքարի, ալիւրի և ածուխի համար եղածներուն նմանը պիտի ըլլայ՝ «արդիւնքներու շուկայի պանքա» անունով սեղանաւորական հաստատութիւններ պիտի հիմնուին, որոնց դրամագլուխը պիտի տան երկրագործներուն դրամ հայթայթող դրամատէրները։ Այդ ձեռնարկին կարեւորութիւնը ամէն կողմ կ'ըմբռնեն, սակայն քաղաքներու մէջ տիրող կարծիքը այն է թէ ատոր հետեւանքը աւելի գիներու բարձրացում պիտի ըլլայ և ոչ թէ անկում։ Ազատական կուսակցութեան լրագիրները խստիւ կը բողոքեն այդ կարգադրութեանց դէմ. նոյն իսկ ամէնէն աւելի պահպանողական շրջանակներու մէջ ալ ընդդիմութիւնը մեծ է։ Հաննովրի երկրագործական-առեւտրական սենեակը մերժեց իր նախագահին՝ Պ. ֆոն Պրէզոնինկի ծրագիրը, որով կ'առաջարկէր 125,000 ֆր.ի գումարով մը մասնակցիլ [illegible] Պոնի մէջ։ Պ. ֆոն Պրէզոնինկ հրաժարեցաւ։

ՄԻԱՅՆ ԿԱՆԱՆՑ ՅԱՏՈՒԿ ՓՈՂՈՑ ՄԸ

Մինչեւ հիմա անծանօթ մնացած էր Քինիթի Բարթ փողոցը՝ Լոնտոնի կեդրոնին մէջ։ Լոնտոնի կոմսութեան խորհուրդին կողմէ վերջերս կատարուած քննութեամբ մը այդ փողոցը երեւան ելաւ։ Զայն կազմող եօթը տուներուն մէջ բնակուողներէն վարձակալներ կան՝ ամէնքն ալ կին։ Քառասուն տարիէ ի վեր այդ փոքրիկ փողոցին տուները կիներ միայն բնակած են. ընդհանրապէս գործաւորուհիներ են, որոնք կը պարծին՝ այր մարդու օգնութեան պէտք չունենալով ապրելու կարող ըլլալնուն համար։ Երբ արական սեռի պատկանող մը այդ հանդարտ ու խաղաղիկ փողոցը մտնէ, մեծ աղմուկ առաջ կուգայ. դուռները կը գոցուին և վարագոյրները կը փակուին. անցորդը գիւղային ամայի փողոցի մը մէջ կը գտնէ ինքզինքը։ Միայն կաթնավաճառները և ուրիշ խանութպանները, որոնք ծանօթ են այդ բնակչուհիներուն, կրնան փողոցէն անցնիլ դառնալ, առանց արգելքի հանդիպելու։ Արական սեռի պատկանողները, սակայն, կը մխիթարուին տեսնելով որ քառասուն տարիէ ի վեր բնաւ յաւելում չեն կրած այր մարդերէ հեռու ապրող այդ բնակչուհիներուն կիները։

ԼՈՆՏՈՆԻ ԱՂՔԱՏՆԵՐԸ

Լոնտոնի բարեգործական Հաստատութեան հրատարակած տեղեկագրէն կ'երեւայ թէ այս միջոցիս Պետութեան նպաստը վայելող աղքատներու թիւն է 126,000, որոնց 79,000ը աղքատանոցներու մէջ կը բնակին։ Այդ թիւը տարի մը առաջուան թիւէն 2930 աւելի է և 1904ի (127,623) ու 1905ի (127,072) թիւերուն մօտենալու վրայ է, վասն զի այդ երկու տարիներուն թիւերը ամէնէն բարձր են 1870էն ի վեր։ Հիմակուան թիւը՝ 126,000ը արդէն 23,000 աւելի է Ի. դարու սկիզբին թիւէն։ Հազար բնակչի $26^1/_{10}$ աղքատ կ'իյնայ։ Թայմզ այդ մասին հրատարակած յօդուածի մը մէջ դիտել կուտայ թէ աղքատանոցներուն մէջ բնակող աղքատներուն թիւը զգալի յաւելում մը կը կրէ և թէ բարեգործական Հաստատութենէն նպաստ ստացող անձերու թիւը մեծապէս կը տարբերի իւրաքանչիւր թաղի համար, և թէ այն թաղերը, ուր այդ անձերը բազմաթիւ են, յաճախ լաւ դիրք մը չունին ճարտարարուեստի զարգացման տեսակէտով, բաղդատմամբ այն թաղին ուր պաշտօնապէս ճանչցուած աղքատները նուազ բազմաթիւ են։ Թայմզ կ'առաջարկէ որ աղքատներուն օգնելու մասին միաձեւ դրութիւն մը ընդունուի։ Բոլէր թաղին մէջ նպաստ ընդունող աղքատները հազար բնակչի հետ բաղդատելով հարիւրին յիսուն համեմատութեան կը հասնին։

ՄՈՒԿԵՐՈՒ ԱՐՇԱՒԱՆՔ

Լոնտոնէն հետեւեալը կը գրէ Բարիզի Թերթի մը թղթակիցը. — «Մուկերը վերջին կերպով կը շատնան Անգլիոյ մէջ։ Զանազան միջոցներ գործադրուեցան մուկերը ջնջելու համար, բայց մինչեւ հիմա արդիւնք մը չունեցան։ Անգլիոյ մէջ ընկերութիւն մը կազմուեցաւ մուկերու ջնջման համար։ Լոնտոնի մեծ օթէլներէն մէկին մէջ գումարում մը տեղի ունեցաւ։ Այդ ընկերութեան հաստատողները նշանաւոր անձեր են՝ Լորտ Էվպըրի, Սըր Լաուտէր Պրընթըն, Սըր Հէնրի Ճոնսըն և այլն։ Հաշուի եղած է թէ Անգլիոյ մէջ մուկերուն պատճառած վնասը տասը միլիոն անգլիական ոսկիի կը հասնի։ Ամէնէն աւելի նաւարաններուն մէջ աչքի կը զարնէ մուկերուն գործունէութիւնը. հազուադէպ է որ նաւ մը նաւահանգիստ մը մտնէ, առանց ընդունելու մուկերու այցելութիւնը։ Մսավաճառները, հացագործները և նպարավաճառներն ալ կը տառապին մուկերու գործած չարիքներէն։ Ասկէ զատ տարափոխիկ հիւանդութիւններ ալ կը տարածեն՝ մարդոց ուտելու անօթները վարակելով։ Տանըմարքայի մէջ տասը սանդիմ խոստացուած էր մուկ մը բերողին. այդ կերպով հարիւր հազար մուկեր բնաջինջ եղան։ Տանըմարքայի կառավարութիւնը այդ գործին համար 18,000 ֆր. վճարեց, սակայն հաշիւ եղած է որ այդ ծախքը եթէ չըլլար, մուկերը մէկ միլիոն ֆր.ի վնաս պիտի հասցնէին։ Անգլիոյ մէջ կազմուած ընկերութիւնն ալ Տանըմարքայի դրութիւնը կ'առաջարկէ։»

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ արտաքին գործոց նախարարութեան մասնաւոր դիւանին Տնօրէնի օգնական Նիհատ պէյի և անդամներու, հանքերու և երկրագործութեան նախարար Սէլիմ Մելհամէ փաշայի որդւոյն Հալիմ պէյի։ Միրիմիրանի աստիճան՝ Իզմիրի երեւելիներէն Բիրինճիզադէ Հաճի Ֆեհմի պէյի։ Միրիւլիւմէրայի աստիճան՝ Սըվազի նահանգին մարդահամարի նախորդ Տնօրէն և տեղւոյն երեւելիներէն Էմիր պէյի։ Սալիսէի աստիճան՝ Թաղապետական Զ. շրջանակին հաշուակալութեանց դիւանին քարտուղարներէն Մէհմէտ Ֆազըլ էֆ.ի, Սըվազի նահանգին Համիտիէ գաւառակին մարդահամարի պաշտօնեայ Նուրի էֆ.ի և Կ. Պոլսոյ առեւտրական առաջին դատարանին քարտուղարներէն Նիմէթ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.—Բ. Դրան կայս. Ամէտի դիւանին քարտուղար անուանուեցաւ Հիւսեյին պէյ։

ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆ.— Երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Բարձր. Նայիլէ իշխանուհիին Պաշ Աղա Սիւլեյման աղայի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Սկիւտարի նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր-անդամ Սամի պէյի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Այտընի [illegible] պէյի։ Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Պիղայի գաւառին Իտարէի ժողովին առաջին քարտուղար Հաճի Ֆայիզ էֆ.ի։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Այասարանտայի մաքսատան պաշտօնեայ Ահմէտ էֆ.ի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Ռումանիոյ կառավարութիւնը առաջին կարգի Քուրոն տը Ռումանի պատուանշանը տուաւ Վեհ. Սուլթանին բժիշկներէն և տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին բժշկապետ առաջին Ֆերիգ Իպրահիմ փաշայի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշանին ընդունելութիւնը և գործածութիւնը։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.— Ինչպէս յայտնի է, Կայս. Իրատէ մը հրամայած էր որ կարող դատաւորներ և հարցաքննիչներ հասցնելու համար երեք նահանգներու մէջ ալ իրաւագիտական մէյմէկ վարժարան հաստատուի։ Ասոնց մէկը անցեալները Սելանիկի մէջ բացուեցաւ։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ միւս երկուքին մէկը Հալէպի և միւսն ալ Գոնեայի մէջ հաստատուի։ Կրթական նախարարութիւնը այդ մասին հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ.—Սուլթան Մէհմէտի մզկիթին մէջ, երէկ, երրորդ անգամ ըլլալով, կրօնական շրջանաւարտ ուսանողներու վկայականաց բաշխումը կատարուեցաւ։ Կայս. Պալատան քարտուղարներէն Ճէվատ պէյ և զինուորական վարժարաններու քննիչ առաջին Ֆերիգ Իսմայիլ փաշա նոյն մզկիթը երթալով, Վեհ. Սուլթանին կայս. բարեւները հաղորդեցին ուսուցիչներուն և ուսանողներուն. նաեւ յանձնեցին շնորհուած Լիագաթի ոսկի ու արծաթ չքանշանները և դրամական պարգեւները։ Այդ առթիւ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ եղան Կայս. արեւշատութեան համար. միանգամայն երախտագիտական ուղերձ մը մատուցուեցաւ առ Կայս. Գահոյից։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց օրինական չափէն աւելի քանակութեամբ ամսաթոշակներ յատկացնել ընտանիքներուն յիսնապետ մը և վեց զինուորներու, որոնք աւազակներ հալածելու և ձերբակալելու առթիւ մեռած են։

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ ԿԱՌՔ.— Օսմ. այն ընկերութիւնը որ մենաշնորհ խնդրած էր Եանեայի ու Բրեվէզայի միջեւ ինքնաշարժ կառքեր բանեցնելու համար, միանգամայն խնդրեր է որ Եանեայի ու Այասարանտայի միջեւ ինքնաշարժ կառք բանեցնելու համար եթէ մենաշնորհ խնդրուի, այդ մենաշնորհն ալ միեւնոյն պայմաններով իրեն տրուելու մասին նախամեծարութեան իրաւունք ունենայ։ Կայս. կառավարութիւնը կը պահանջէ որ ճամբուն ծախքը նոյն ընկերութեան կողմէ հատուցուի։ Հեռաւորութիւնը 106 քիլոմեթր է. եթէ իւրաքանչիւր քիլոմեթրի հազար ֆր. ծախք ըլլայ, ուրեմն ճամբուն շինութեան ամբողջ ծախքը 106,000 ֆր.ի պիտի հասնի. Այդ տեղերուն մէջ մինչեւ հիմա տարեկան մէկ միլիոն ֆր.ի ապրանք և 30,000 ուղեւոր կը փոխադրուի։

ԱՅՏԸՆԻ երկաթուղին Տինարէն մինչեւ Էկէրտիր երկարելու շինութիւնները յառաջիկայ գարնան պիտի սկսին։ Տինարէն մինչեւ Էկէրտիր հեռաւորութիւնը 115 քիլոմեթր է։ Գիծին անցնելիք տեղերուն վրայ կը գտնուին Ուլարդա և Պուրտուր քաղաքները։ Հիմա երկրաչափները նոյն տեղերը կը չափեն։ Տինարի շրջակայքը և Մէանտր գետոյն ակին վերի կողմը թունել մը պիտի բացուի։ Այդ նոր գիծին երկայնքը վեց կայարան պիտի գտնուին։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Անգլիոյ, Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի դեսպանները և Ամերիկայի ու Պարսից դեսպանատանց թարգմանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Պուլկարական գործակատարը, երէկ, Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Ներքին գործոց նախարարին հետ։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարին կողմէ տրուած հրամանի մը վրայ, Կ. Պոլսոյ ու շրջականներուն դատական գործերու քննիչ Եուսուֆ Ռիզվան պէյ քննեց Ոստիկանութեան Դրան բանտը։

ՏԱՐԵԳԼՈՒԽ.— Եւրոպական տարեգլուխին առթիւ, վաղը շնորհաւորական ընդունելութիւններ պիտի կատարուին դեսպանատանց մէջ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսրը Կարմիր Արծիւ պատուանշանին երրորդ կարգը տուաւ Կ. Պոլսոյ գերմանական դեսպանատան խորհրդական Պ. ֆոն Պէլովի և առաջին թարգման Տօքթ. Կիւլի։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Թարնօ-Մագուրէլ քաղաքին օսմ. հիւպատոսութիւնը վերցուելով նոյն տեղի օսմ. հպատակներուն գործերու կարգադրութիւնը յանձնուեցաւ Ձուրճէվոյի օսմ. հիւպատոսարանին։

ՄԱՏՈՒՏԱԿ.— Պետական Խորհուրդին իսլամական ճիւղը տեղեկագիր մը պատրաստեց Այտընի նահանգին մէջ հասած մատուտակի (միան քէօքի) բերքին արտածման ու վաճառման եղանակին վրայ։ Այդ տեղեկագիրը ղրկուեցաւ ձեռնհաս պաշտօնարանին, որ նոյն խնդրոյն համար պատկանեալ պաշտօնարանին կարծիքը ուզեց։

ԹԷՔԻՐՏԱՂԷՆ կը գրեն թէ ասկէ առաջ շատ ձիւն տեղացած ըլլալով կարծուած էր թէ ձմեռուան սաստկութիւնը պիտի շարունակէ, սակայն յետոյ օդերը բացուած են։ Երկրագործները հիմա ցանքի կ'աշխատին արտերուն մէջ։ Երկրագործական Պանքային ճիւղը սկսած է կատարել կարօտ երկրագործներուն համար սերմերու բաշխումը։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ անցեալները հեղեղումի անձրեւի մը պատճառաւ Պուրնովայի գետակը յորդեր և Նուրիէ թաղը ողողեր է. տուն մը փլեր և ուրիշ տուն մըն ալ ջուրերէն պաշարուեր է, բայց [illegible]

ՍԿԻՒՏԱՐԻ մթերանոցներուն մէջ եւ նաւամատոյցներուն վրայ պատրաստ կան 140,500 օխա ածուխ և 10,000 չէքի փայտ։

ՊԱՊԱԿԱՆ պատուիրակ Մոնսէնեօռ Թաչչի Բորչէլլի, որ նոյն պաշտօնին կոչուած է Պրիւքսէլի մէջ, ուրբաթ օրը պիտի մեկնի Կ. Պոլսէն։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Կ. Պոլսոյ ծովային առեւտրական դատարանը դեկտեմբեր 17էն սկսեալ սնանկ հռչակեց Պոլսոյ Ս. Քասօթօ առեւտրական Ընկերութիւնը, որ հաստատուած է Ղալաթիոյ Ջիւլֆարի փողոցը Տալմէտիքօ և Ընկերութեան դրամատան մէջ։ Դատարանին անդամ Իպրահիմ պէյ ժիւժ գոմիսէր կարգուեցաւ և փաստաբան Սէլիմ Հիւսնի ու Սիմոն Լէվի էֆ.ները և Օսման Թալաթ պէյն ալ ժամանակաւոր սէնտիք։

ԲԱՐԵԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ. — Հագիգաթ, հակառակ Սապահի տուած մասնակի հերքումին, կը հաստատէ իր այն լուրը թէ քաղաքապետութիւնը հարկ եղած նախնական գործողութիւնները կը կատարէ՝ Պոլսոյ Եէնի Ճամիի առջեւ գտնուած շաքարավաճառի խանութը և նոյն կարգին վրայ գտնուող միւս շէնքերը գնելով վար առնելու և ճամբան ընդարձակելու համար։ Այդ շէնքերու ընդհանուր արժէքը 1,080,000 ղրուշ է, ստոյգ մանրամասնութեամբ. — Մանիֆաթուրայի վաճառատուն, տէրը՝ Տիմիթրի և ուրիշներ, արժէք 300,000 ղրուշ, շաքարավաճառ՝ Հասան Աղա և ուրիշներ՝ 150,000, ծխավաճառ, ջրավաճառ ու լուսմայափուռ՝ Հաճի Քեամիլ էֆ.՝ 120,000, վրայի յարկը՝ 70,000 և Ֆէսճիի խանութը 100,000, Ֆէսճիի խանութ՝ Ալի Րիզա էֆ. և ուրիշներ՝ 100,000, տաամաշխարայի սենեակ՝ Հասան Աղա և ուրիշներ՝ 150,000, ծխավաճառ՝ Իլիա և ուրիշներ՝ 45,000 և ծխավաճառ՝ Հարութիւն, Սարա և ուրիշներ՝ 45,000 ղրուշ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպանատան թարգման Տօքթ. Մաշօ, որ հիւանդ էր, շաբաթ օրը մեռաւ և յուղարկաւորութիւնը երէկ կատարուեցաւ։

ՄԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ. — Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ անցեալ շաբթու պատահած մահերու թիւն է 228, որոնց 4ը՝ կարմրախտէ, 3ը՝ հարսանիթէ, 1ը՝ կեղծմաշկէ, 2ը՝ ծաղկախտէ, 4ը՝ թիֆոյէ, 29ը՝ հիւծախտէ, 15ը՝ ընչղական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսներն ալ զանազան ախտերէ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը որոշեց դեկտեմբեր 16էն սկսեալ բժշկական քննութեան ենթարկել Տիմիաթի ժամանումները։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ չորս ամիս առաջ, Թրամուէյի կառք մը ինը տարեկան Իսմէր անուն տղայ մը կոխոտելով անոր մահուանը պատճառ եղած էր։ Այդ կառքին կառապանը՝ Հալիմ դատուելով, իբրեւ մահուան պատճառ եղող, դատապարտուեցաւ երկու տարուան բանտարկութեան. իսկ Կէօզթէբէի Թրամուէյի Ընկերութիւնն ալ երկու հարիւր օսմ. ոսկի իբրեւ հատուցում վճարելու տղուն ծնողաց։

[illegible] Թոփլապաշլի կողմը, առջի գիշերը, սեղանաւոր Պ. Լասքարի [illegible] տանը միջին յարկէն հրդեհ ծագելով վարագոյրները բռնկեցան, սակայն կարելի եղաւ շուտով մարել։

ԽԱՍԻՒՔԵՕՅԻ Արապաճըլար թաղին մէջ, առջի գիշերը, Սաւատալ Միլոլ անուն Հրէուհիի մը տունէն հրդեհ ծագելով սենեակին առաստաղը այրեցաւ, բայց անմիջական օգնութիւններով վտանգին առաջքը առնուեցաւ։

ԳԻՆՈՎ ԿԻՆԸ.— Փաշա Պաղչէի ապակեգործաց գործարանին գործաւորուհիներէն Վանավէչէք անուն աւստրիացի կին մը, առջի գիշերը, չափազանց արբած ըլլալով, մեռած գտնուեցաւ իր սենեակին մէջ։ Բժշկական քննութեամբ հաստատուեցաւ որ արբեցութեան հետեւանքով մեռած էր։

ԱՐԿԱԾ.—Պոլսոյ Սուլթան Համամի կողմը շէնքի մը վրայ աշխատող երկու գործաւորներ՝ Մուսթաֆա ու Ալի, երէկ, իրենց հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով վար ինկան։ Երկուքն ալ թեւերնուն վիրաւորուած ըլլալով հիւանդանոց տարուեցան։

ԳԱԼԱԹԻՈՅ սրճարաններէն մէկին մէջ, առջի գիշերը, Բլուտօ, Արսէնիօ, Լազ Հիւսէյին, Զաքըր Ֆուատ, Տրապիզոնցի Ալի, Չըրճանկէր Տէրվիշ, Վէյսէլ, Բանաէօթ ու Նիքօլի կռուի բռնուելով, ասոնցմէ Բլուտօ, Ալի ու Հիւսէյին վիրաւորուեցան։ Ասոնց ամէնքն ալ ձերբակալուեցան։

ՊՈԼՍՈՅ Ֆաթիհի կողմը, երէկ, Ճաֆէր անուն մարդ մը վիրաւորեց Մէհմէտ անուն մարդը։ Պատճառը այն էր թէ Ճաֆէր, ասկէ առաջ, Մէհմէտի մօրը հետ ամուսնացած և սակայն չկրնալով կենակցիլ յետոյ կինը թողած էր։ Ասկէ երկուքը կռուեցան և Ճաֆէր դաշոյնով վիրաւորեց Մէհմէտը։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ «Փիր չակէրէնէն սէյահաթը» անուն վէպին 15րդ պրակը՝ Սաատէթի տպարանէն։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

ԳԼՈՒԽ Բ.

Ոստիկանին ընդհ. պարտականութիւնները

ՄԱՍ Բ.

ԲԱԺԱՆՈՒՄ Ա.

Ոստիկանական կեդրոններու եւ կայաններու վարչութեանց գործառնութիւնները

(Շար. ուրբաթ օրուան թիւէն)

Յօդ. ԿԳ.— Պահակները յարմար վայրեր պիտի կենան տեղւոյն բազմամարդութեանը և կարեւորութեանը համեմատութեամբ։ Շրջուն պահակներն ալ որոշեալ տեղեր պիտի պտտին։

Յօդ. ԿԴ.— Կ. Պոլսոյ մէջ և ուրիշ ծովեզերեայ վայրեր պէտք եղածին չափ ոստիկանական պահակ խումբեր պիտի պտտին ծովի վրայ, որպէս զի ծովային [illegible] վրայ հսկողութիւն կատարեն և մարդերու, վնասակար նիւթերու, արգիլեալ զէնքերու մուտքն և ուրիշ տեսակ մաքսանենգութեանց տեղի չտան։

Յօդ. ԿԵ.— Պահակի, շրջուն պահակի և ուրիշ պարտականութեանց սահմանուած պաշտօնեան երբ իր շրջանին ժամանակը աւարտէ, իր տեղը գալիքը չժամանած և ոչ մէկ կերպով կրնայ հեռանալ իր պաշտօնատեղիէն. նաեւ հանգիստի ժամանակը իր պատկանած կեդրոնին ու տեղին մէջ միայն կրնայ անցընել։

Յօդ. ԿԶ.— Ոստիկանները միշտ համազգեստ և պետական զէնքերը պիտի կրեն։ Եւ ոչ մէկ ոստիկան կրնայ քաղաքային հագուստով պտտիլ, ուրիշ բան է եթէ իր պետը առժամաբար կամ տեւականապէս քաղաքային հագուստ կրել տայ անոր։ Քաղաքային հագուստ կրող ոստիկանները իրենց պետերուն կողմէ տրուած և պաշտօնական կնիքով կնքուած գրութիւն մը պիտի ունենան. ի հարկին պիտի կրնան այդ գրութիւնը ցոյց տալ. բայց այդ ոստիկանը պիտի աշխատի չյայտնելու իր ոստիկան ըլլալը. նաեւ վրան ալ որոշիչ նշան մը պիտի չունենայ ոստիկան ըլլալը հաստատող։

Յօդ. ԿԷ.— Ոստիկանութեան գոմիսէրները, գոմիսէրի օգնականները և ոստիկանութեան պաշտօնեաները, իրենց տուները երթալու և անձնական գործերով զբաղելու համար կեդրոնին գոմիսէրէն արտօնութիւն պիտի կրնան ստանալ՝ շաբաթը քսանըչորս ժամը չանցնելու պայմանով. արձակուրդ ստացած ըլլալնին պարունակող գրութիւն մըն ալ պիտի ստանան իրենց պետերէն։ Ոստիկանները ուրիշ ատեններ գիշեր ցերեկ պիտի չկրնան բաժնուիլ իրենց պաշտօնավարութեան շրջանակէն։

Յօդ. ԿԸ.— Ոստիկանութեան գոմիսէրները, գոմիսէրի օգնականները և ոստիկանութեան պաշտօնեաները ոչ մէկ նկատմամբ յոռի ընթացքի մը մէջ պիտի չգտնուին։

Յօդ. ԿԹ.—Կեդրոնի գոմիսէրները երբ արձակուրդ ստանան, նախորդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, արտօնութիւն առնելով պիտի կրնան երթալ և իրենց տեղ փոխանորդ պիտի կարգեն՝ իրենցմէ վար գտնուող ամէնէն կարող գոմիսէրը։ Օրինական արգելք ունեցողներու, արգելքին աստիճանին համաձայն, արտօնութիւն կրնայ տրուիլ պետին կողմէ։

Յօդ. Հ.— Ոստիկանութեան գոմիսէր մը կամ գոմիսէրի օգնական մը և կամ ոստիկանութեան քննիչ մը ու պաշտօնեայ մը երբ իր պարտականութիւնը բարւոք կերպով կատարելու մասին թերանայ և կամ անհոգ գտնուի, քննութիւն կը կատարուի. հաստատուելիք թերութեան և անհոգութեան աստիճանը ցոյց տուող տեղեկագիր մը կը պատրաստուի. ասոր վրայ այդ կարգի գոմիսէրը, գոմիսէրի օգնականը և ոստիկանութեան պաշտօնեան ու քննիչը, իրենց պատկանած միւթէ սարրֆութեան և կամ կուսակալութեան կողմէ ի հարկին կը յանդիմանուին. նաև խնդիրը կը տեղեկագրուի ոստիկանութեան նախարարութեան. միանգամայն երբ պէտք ըլլայ, ստորին նուազման կամ պաշտօնանկութեան գործողութեանց կը ձեռնարկուի. Եթէ այդ թերութիւնը կամ անհոգութիւնը Տէրութեան համար վնասակար եղած է, հեղինակը իսկոյն ձերբակալուելով դատարանի կ'ենթարկուի։

Յօդ. ՀԱ.— Ոստիկանութեան գամփռներուն, գամփռերներու օգնականներուն և ոստիկանութեան պաշտօնեաներուն բացարձակապէս արգիլուած է ոգելից ըմպելի գործածել, սրճարան, գազինօ և այդ կարգի տեղեր յաճախել, թղթախաղով, նարտով և նոյն տեսակ բաներով զբաղիլ, իրենց արժանապատուութեան ու պաշտօնին անհամապատասխան վիճակի մէջ գտնուիլ, առանց թուրի և բանկօյին կուրծքը բաց պտտիլ, պահակի, հրշէճ պահակի և և ուրիշ պաշտօնական ծառայութեանց կատարման պահուն ծխել, կերակուր ուտել, հոս ու հոն նստիլ և առանց պատճառի աստ ու անոր հետ տեսակցիլ. Նաև օրինաւոր պատճառով մը իրենց պետէն մինչև որ արտօնութիւն չստանան չեն կրնար իրենց պաշտօնատեղիէն հեռանալ. Հակառակ պարագային անոնց մասին հարկ եղածը պիտի գործադրուի 156րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն։

ԲԱԺԱՆՈՒՄ Բ.

Վարչական ոստիկաններու պարտականութիւնները

Յօդ. ՀԲ.— Ոստիկանութեան պաշտօնեաները մասնաւոր կանոններու համաձայն պիտի քննեն իրենց շրջանակներուն մէջ գտնուած խաները, օթէլները, աբարդմանները, բանսիոնները, բանջարեղէնի պարտէզները, ջաղացքները, փուռերը, գործարանները և ընտանիք չունեցող անձանց բնակավայրերը. Նաև կրակ գործածուած վայրերը։ Այդ կարգի վայրեր բնակող անձերու անունները, մականունները, հպատակութիւնը և պատկանած դասակարգերը իրենց քով գտնուելիք տոմարի մը մէջ պիտի նշանակեն՝ կեդրոնի մասնաւոր տոմարին մէջ արձանագրուելու համար։

Յօդ. ՀԳ.— Ոստիկանութեան պաշտօնեաները պատշաճ եղանակով մը մանրամասնօրէն պիտի ստուգեն թէ նախորդ յօդուածին մէջ ցոյց տրուած տեղերը ժամանելիք անձերը անցագիր եւայլն ունի՞ն, ի՞նչ նպատակով եկած են, ի՞նչ գործով պիտի զբաղին և թէ առանց իւրաքանչիւրին իսկութիւնը, վիճակը եւայլն ի՛նչ է։ Ոստիկանները իսկոյն հսկողութեան պիտի ենթարկեն նոյն կարգի տեղերը առանց գործի, առանց զբաղումի ու դատարկապորտ եղողները, իրական իսկութիւնը չհասկցուածները և կամ կասկածելի նկատուածները. Նաև գրաւոր տեղեկութիւն պիտի հաղորդեն իրենց պետերուն։

Յօդ. ՀԴ.— Սրճարաններու, գազինօներու, ընթերցասրահներու, բաղնիքներու և գինետուններու մէջ, հոն աշխատողներէն զատ, ուրիշներու բնակութիւնը պիտի չարտօնուի։

Յօդ. ՀԵ.— Անոնք որ խան և օթէլ պիտի բանան և կամ իրենց տան սենեակները զատ զատ վարձու պիտի տան, նախապէս պէտք է տեղեկութիւն հաղորդեն ոստիկանութեան։ Խանի, օթէլի և հիւրանոցի դուռներուն վրայ թուրքերէն վերտառութիւն մը պիտի դրուի։ Տոմար մը պիտի գտնուի՝ հիւրին անունը, մականունը, հպատակութիւնը և պատկանած դասակարգը արձանագրելու համար։ Այդ տոմարը, երբ պահանջուի, և հիւրերուն անցագիրներն ալ առնուազն քսանչորս ժամուան մէջ ոստիկանութեան պաշտօնեային ցոյց պիտի տայ։

Յօդ. ՀԶ.— Խաներու, օթէլներու և այդ կարգի հաստատութեանց մէջ երբ կասկածելի անձեր ժամանեն, այդ տեղերու տէրերը կամ զանոնք վարողները պարտաւոր են իսկոյն տեղեկութիւն հաղորդել ոստիկանութեան կեդրոնին։ Խանի, օթէլի և այդ կարգի վայրերու տէրերը կամ վարձակալները երբ նոյն տեսակ կասկածելի անձանց մասին գիտնալով հանդերձ ոստիկանութեան տեղեկութիւն չհաղորդեն, օրէնքին տրամադրութեանցը պիտի ենթարկուին։

Յօդ. ՀԷ.— Ուղեւորներու թարգման ըլլալ ուզողները և անոնք որ օթէլներ ու հիւրանոցներ վարողներու և վարձակալներու կողմէ ցոյց կը տրուին իբրև թարգման ծառայելու համար, մինչև որ [illegible] վկայագիր չստանան, չեն կրնար իբրև թարգման ծառայել։

Յօդ. ՀԸ.— Ոստիկանները ծովեզերքի ալաններու, նաւամատոյցներու, երկաթուղիի կայաններու մէջ և հարկ եղած ուրիշ տեղեր պիտի քննեն և ստուգեն ցամաքի ու ծովի ճամբով եկող ու գացող բոլոր ուղեւորներուն անցագիրները և բասբօռները։ Առանց անցագրի ու բասբօռի և կամ անցագիրը ու բասբօռը չարձանագրուելով եկած ուղեւորներու մասին օրինական հարկ եղած գործողութիւնները պիտի կատարեն։ Ցամաքի ու ծովի վրայ հարկ եղած տեղերը հսկողութեան պիտի ենթարկուին. գաղտնի կերպով մարդու մը մտնելուն կամ փախչելուն, կամ հրաժեշտի և վնասակար ու արգիլուած զէնքերու, թուղթերու և առարկաներու փախցուելուն տեղի պիտի չտրուի. Եթէ այդ տեսակ տարրերէ մը մարձակողներ ըլլան, իսկոյն պիտի ձերբակալուին։ Մաքսատուններէն եթէ առանց քննութեան բան մը հանուի կամ անցուի, պիտի արգիլուի։

(Շարունակելի)

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազգ.— Մաքսային 5% փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներէն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1902 ունվարին [illegible] նոյն պարտաթուղթերուն թիւ 31 կտրօնները եթէ երբեք մինչև դեկտ. 31/13 յունվ. չներկայացուին, ջնջուած պիտի համարուին։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ Նոր Տարւոյն առթիւ վաղը Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ Պատր. Փոխանորդ Սրբազանը շնորհաւորական այցելութիւն կուտայ Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Ֆրանսայի, Ամերիկայի, Աւստրիոյ ու Իտալիոյ դեսպաններուն և պապական նուիրակին։

ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ վարժարանը ընդունելիք 7 ուսանողները Պատրիարքարանի կողմէ որոշուած ըլլալով, այսօր, պիտի ներկայանան Ս. Պատրիարք Հօր և եթէ յարմար դատուին վաղը պիտի մեկնին Պէյլէրպէյ, պատրիարքական յատուկ պաշտօնագրով։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Ս. Յակոբեանց միաբանութեան ընդհ. ժողովին կազմած միաբանական կանոնագիրը Պատրիարքարան հասած է։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ Բերայի քարոզիչ Սրբազանին ղրկուած պաշտօնագրին համաձայն, վաղը Ներքնաթիր Թաղ. Խորհուրդը հրաւիրուած է իր առաջին նիստը գումարել։ Առ այժմ յայտնի չէ թէ հրաժարողներ պիտի ըլլա՞ն թէ ոչ։

ՅՈՒՆԱՑ ՄԵՏՐՈՊՈԼԻՏԸ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ՄԷՋ.— Սիլիվրիէն կը գրեն մեզ դեկտ. 12 թուով.— Տեղւոյս Յունաց Մետրապոլիտ Տ. Դիոնէսիոս եպիսկ., որ շատոնց ի վեր կը փափագէր մեր Ս. Պատարագին ներկայ գտնուիլ, դեկտ. 9ի կիրակի օրը կանխաւ ծանուցանելով իր փափագը, Նորասեղծեալի ժամանակ եկեղեցի մտաւ, իր հետ ունենալով յոյն քահանայ մը և Յունաց վարժարանին տնօրէն Պ. Գալֆօպուլօ։ Տ. Դիոնէսիոս արժանավայել պատւով ընդունուելէ վերջ, առաջնորդուեցաւ իրեն համար պատրաստուած աթոռը։ Պատարագի արարողութեանց ուշի ուշով և կատարեալ երկիւղածութեամբ ունկնդրեց։ Ճաշու Գիրքէն վերջ, պատարագիչ Տ. Խորէն քհ. Ճամճեան ժողովրդեան դառնալով, քառորդ ժամու չափ խօսեցաւ սիրոյ և երկու Քոյր Եկեղեցիներու վրայ, և Տ. Դիոնէսիոս եպիսկոպոսին մասնաւոր շնորհակալութիւն յայտնելով, մաղթանքներով վերջացուց իր քարոզը։ Պատարագի երգեցողութիւնները խիստ ներդաշնակ կերպով երգուեցան, առաջնորդութեամբ դպրապետ Յարութիւն էֆ. Փափազեանի։ Եկեղեցւոյ աւարտումէն վերջ, Մետրապոլիտը շրջապատուած Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն, առաջնորդուեցաւ դպրոց, ուր արժանավայել կերպով ընդունուելէ և պատշաճ հիւրամեծարութիւն մը ըլլալէ վերջ, մտերմական տեսութիւն մը ունեցաւ։ Այն ատեն Մետրապոլիտը, որ մեր համայնքին նկատմամբ բարեացակամ ազի մը կը կրէ, և նախապէս ալ Վեհափառ Առաջն. տեղապահ Տ. Արիստակէս եպիսկ.ի սա խօսքէն՝ «Ես հետս եմ. Վեհափառ ժողովուրդը ձեզ կը յանձնեմ» քաջալերուած՝ առթէ ելլելով հետեւեալ բանախօսութիւնն ըրաւ յունարէն, որ թուրքերէնի թարգմանեց Յունաց վարժարանի Տնօրէն Պ. Գալֆօպուլօ։ «Շատոնց ի վեր հայ Ս. Պատարագի ներկայ գտնուելու փափաքած էի, և այս առթիւ տեսած պատուասիրութենէս խիստ գոհ մնացի. աւելի գոհ պիտի մնամ՝ եթէ անկեղծ փափաքս իրագործուած տեսնեմ, այն է ձեր կիսափուլ վարժարանին նորոգ շինութիւնը տեսնել որպէս զի թէ՛ այժմու և թէ ապագայ սերունդը մեզ յիշելով աղօթէ. սակայն այս տեսակ գործ մը յաջողցնելու համար ամէն ոք սիրով, նիւթապէս և բարոյապէս օգնելու պարտաւոր է, և այս բաղձանքին արժանանալու համար ամենաբարին Աստուծոյ աղօթելու ենք. Ես ալ իմ մասիս միշտ յաջողութեան համար աղօթելով պիտի աշխատիմ ամէն աջակցութիւն ընել, որուն ի սրտէ կը բաղձամ պաղատելով Բարձրելոյն։» Նորին Գերապատուութեան այս խօսքերը լաւ տպաւորութիւն մը ըրին ներկաներուն վրայ. արդարեւ գնահատելի է Մետրապոլիտ Տ. Դիոնէսիոս Սրբազանի վարմունքը մեզ նկատմամբ. դպրոցնիս, խարխուլ և փլչելու վտանգի մէջ, ուր կը յաճախեն հարիւրէ աւելի երկսեռ աշակերտներ, դպրոցի մը շինութիւնը անհրաժեշտ էր և Վեհափառ Առաջն. Տեղապահ Ս. Հօր քաղաքս այցելած օրէն ի վեր խնդիրը արդէն սեղանի վրայ դրուած էր, և գործողութեանց սկսուած, սակայն նախապէս նիւթականը քիչ շատ ապահովուած ըլլալու էր. այս մասին Մետրապոլիտ Սրբազանը առաջին օրինակը ինք ցոյց տալով 10 օսմ. ոսկի նուիրեց. յետոյ քաղաքիս կառավարչի օգնական Ազն. Յակոբ Ֆէրիտ պէյ ինքնաբերաբար, վստահ իր բարեհամբաւ գերդաստանի անդամներուն առատաձեռնութեան վրայ, ամէնուն ալ անունները մի առ մի արձանագրել տուաւ նուիրատուներու տոմարին մէջ, որ զօրավիգ մը ըլլալով՝ ներկաները անմիջապէս հանգանակութեան ձեռնարկելով մինչև 70 օսմ. ոսկիի հասաւ նուիրատուութիւնը։ Մետրապոլիտ Սրբազանը ժողովրդեան այդ եռանդէն գոհ, խոստացաւ շրջակայ գիւղերէն ևս հանգանակութիւն կատարել ի նպաստ դպրոցին։ Ներկաները նկատելով՝ որ դպրոցի շինութեան համար Յանձնաժողովի մը գոյութիւնը անհրաժեշտ է, ընդհանուրին հաւանութեամբը հետեւեալ ազգայինները նոյն Յանձնաժողովին անդամ ընտրուեցան.— Ազն. Յակոբ Ֆէրիտ պէյ Պօյաճեան և Տեարք՝ Մհ. Միքայէլ Աստուածատուրեան (Գանձապետ), Մհ. Յովհաննէս Զիլինկիրեան, Յովհաննէս Յակոբովիչ, Գէորգ Զիլինկիրեան, Աստուածատուր Զիլինկիրեան, Յարութիւն Կարապետեան, Բերովբէ Զիլինկիրեան, Վարդան Բոզդանեան և Գրիգոր Փափազեան։ Այս Յանձնաժողովին վաւերացումը խնդրուած է Վեհափառ Առաջն. Տեղապահ Սրբազանէն. լիայոյս ենք որ Ն. Գերապատուութիւնն ևս անձամբ տեսած ըլլալով վարժարանիս խարխուլ վիճակը, ամէն ջանք ի գործ պիտի դնէ ժամ առաջ կարեւորը տնօրինելու։

Ց. Ի. ԴՐԱԿԱՆ Յանձնաժողովը Ղալաթիոյ մատենադարանին տեսուչ կարգեց եկեղեցւոյն նորընտիր քարոզիչ Տ. Գնէլ Ծ. վրդ. Գալէմքեարեանը։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ իր վերջին նիստին մէջ արտօնած էր Տ. Աղան Ծ. վրդ. Համամճեանը մեկնիլ Ազգ. Հիւանդանոցէն, ուր կը մնար ժամանակէ մը ի վեր։ Պատրիարքարանէ յատուկ պաշտօնագրով մը այս որոշումը հաղորդուեցաւ Հիւանդանոցի Տնօրէնութեան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ եռաձայնի խումբին երգեցողութիւններուն ներկայ գտնուած է կիրակի օր սեղանաւոր Բարսեղ էֆ. Հալաճեան և խիստ գոհ մնալով երգեցողութեանց կանոնաւորութենէն ու ներդաշնակութենէն, իբր քաջալերութիւն 5 ոսկի նուիրած է խումբին վարիչ Լեւոն էֆ. Զիլինկիրեանի։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ առաջնորդարանին որոշմամբ տեղւոյն նորընտիր Ուսումն. Խորհուրդը ի նպաստ քաղաքին ազգ. վարժարանին աղքատ աշակերտներուն, թատերական ներկայացում մը տուած է, ուրկէ 60 ոսկիի մօտ հասոյթ մը գոյացած է։

ՏՕՔԹ. ԶԱՐԳԱՐԵԱՆ երէկ Էտիրնէէն մայրաքաղաքս հասաւ։

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐԷՆ կը գրեն մեզ դեկտ. 13 թուականով.— Վեհափառ նորընտիր առաջն. տեղապահ Տ. Երուանդ վրդ. Փէրտահճեան, դեկտ. 10/23ին քաղաքս ժամանեց։ Տեղւոյս Թաղ. Խորհրդոյ և Հոգաբարձութեան անդամները բարի գալուստ մաղթեցին Ն. Գերապատուութեան, որ այն գիշերը պանդոկ մնալով, յաջորդ օրը առաջնորդուեցաւ Տ. Համազասպ քհ. Բագրատունիի բնակարանը։ Գեր. Տ. Երուանդ վրդ. Հոգաբարձութեան մասնաւոր խնդրանքին գոհացում տալու համար, երկու օր քաղաքս մնաց և այցելեց գայմագամ պէյին, որուն կողմէ արժանավայել և սիրալիր կերպով ընդունուեցաւ։ Յետոյ այցելեց ազգ. երկսեռ վարժարանը, ուր բարձրագոյն կարգի աշակերտներէն մէկը բարի գալստեան ուղերձ մը կարդաց։ Տ. Երուանդ վրդ. գեղեցիկ խրատական մը խօսեցաւ. այցելեց նաև Մանկապարտէզ, որուն վարիչ մանկապարտիզպանուհին է Օր. Արմաւենի Փափազեան. փոքրիկները դաշնակի ընկերակցութեամբ սիրուն երգեր երգելով, մարմնամարզի փորձեր կատարեցին։ Գեր. տեղապահը գոհ մնալով փոքրիկներուն ցուցուցած յառաջդիմութենէն, անոնց հասկնալի լեզուով գեղեցիկ խրատական մը խօսեցաւ։ Տ. Երուանդ վրդ. այս առտու մեկնեցաւ իր նոր պաշտօնատեղին Քէօթահիա, գոհ ձգելով տեղւոյս ժողովուրդը, որ կը փափաքի և կը յուսայ քիչ օրէն կրկին իր այցելութիւնն ընդունիլ։

⁂ Տեղւոյս ազգ. երկսեռ վարժարանը մօտաւորապէս 300 աշակերտ կը յաճախեն. տարեկան 300 ոսկի պիւտճէով կը կառավարուի և բարեկարգ վիճակի մէջ չէ։ Կը յուսանք թէ նորընտիր արժանաւոր Տեղապահին շնորհիւ և Հոգաբարձութեան ջանքերով մեր նախակրթարանը շատով ծաղկման նոր շրջանի մը մէջ պիտի մտնէ։

⁂ Եօթը կամ ութը տարի առաջ, Երուսաղէմի միաբաններէն Տ. Գէորգ վրդ. քաղաքս այցելելով և ազգ. վարժարանի հին և խարխուլ շէնքը տեսնելով Թաղ. Խորհրդոյ անդամներուն ուշադրութիւնը հրաւիրեց անոր վրայ։ Թաղ. անդամներէն ութ հոգի խոստացան 300 ոսկի նուիրել ձեռնարկելիք նոր դպրոցին շինութեանը համար։ Այս անգամ նորընտիր Հոգաբարձութիւնը ինքնաբերաբար 100 ոսկի նուիրել խոստացաւ, և այս որոշումը ստորագրելով յայտնեց Թաղ. Խորհրդոյ։ Գոհութեան և գովեստի արժանի են կրթասէր Հոգաբարձութեան այս փափաքն ու նիւթական զոհողութիւնը։ Դպրոցի վերաշինութեան կարող Առաջնորդի մը պէտքը կը զգայինք այս արդիւնաւոր գործին ձեռնարկելու համար և վստահ ենք որ Տ. Երուանդ վրդ. մեր այս կրթասիրական յոյսերը կ'իրագործէ։ Կրթական գործին նպաստելու մեծ փափաք ունին տեղացիք։ Երեք ընտանիքներ որ իրենց անունը չեն ուզեր յայտնել, փափաք յայտնած են 40 կարօտ աշակերտներու և աշակերտուհիներու հագուստ և կօշիկ շինել տալ։ Ամէն գովեստի արժանի է այս բարեգործական ձեռնարկը և կը մաղթենք որ այս բարերարներու օրինակին ուրիշներ ալ հետեւին և յառաջիկային գեղեցիկ ու օրինակելի դպրոցի շէնք մը և կարող ուսուցչական խումբ մը ունենանք։

Սիսակ

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

Կ.-Պատրիարքարանի վարչական Խորհուրդը նախընթաց շաբթու նիստ գումարելով Ս. Յակոբայ հիւանդանոցին շինութեանց յատակագծին քննութեան և պատրաստութեան համար Յանձնաժողով մը կազմեց հետեւեալներէն. Տեարք՝ Լեւոն Բէքմէզ, Արամ Գարագաշ, Ժան Զինկլիլի, Տօքթ. Զօհրապ, Տօքթ. Հէքիմեան, Տօքթ. Միմիտ, Տօքթ. Յովհաննէսեան և ճարտարապետ Էմին էֆ.։

Յովհաննէս էֆ. Ալլահվէրտի, աբարթըմանի մը շինութեան առթիւ խոստացած 7000 ոսկիին յանձնառագիրը թէ՛ Կ.-Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազանի և թէ Ալլահվէրտի էֆ.ի կողմէ ստորագրուեցան։ Այս առթիւ հետեւեալ անձնաւորութիւններէն մասնախումբ մը կազմուեցաւ բարերարին նուիրած 7000 ոսկիով կառուցուելիք աբարթըմանին և մատուռին շինութեանց հսկելու պաշտօնով. Անդամ ընտրուեցան՝ Արմենակ պէյ Սագըզ, Յովհաննէս Գարաեաշեան, Արտաշէս Հիւրմիւզ, Զարեհ Բէքմէզ, Լեւոն Մանսա և Արամ Գարագաշ էֆ.ները։

⁂ Սամաթիոյ Անարատ Յղութիւն եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ անդամ ընտրուեցան՝ Միհրան Շիշմանեան, Միհրան Միսաքեան, Ռոգոս Ռոգոսեան և Յովսէփ Ստեփանեան էֆ.ները։

⁂ Կ.-Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազան շաբաթ օր իր հետ ունենալով Հ. Յովսէփ վրդ. Ճամճեանը, այցելեց պապական նուիրակ մօնսր. Թուչչիի, և շնորհաւորեց անուան տօնախմբութիւնը։

ԲՈՒՐԱԿՆի 51րդ թիւը կը պարունակէ հետեւեալ յօդուածները.— Արժեթուղթերու ընդհ. վիճակը 1907ին մէջ [տարեկան տեսութիւն].— Գործի հրապարակը [ուսումնասիրութիւն].— Երկրագործական Բաժին «Բիւրակնի».— Նմոյշներ առեւտր. թղթակցութեան [գերմ.].— Զէյթուն զրամթը [հայատառ թուրքերէն].— Դատական Քրոնիկ.— Առեւտր. Բառարան (Աւստրիա).— Կաշիի և մորթի հրապարակը.— Մարզուանի տօնավաճառը.— Գարի, ցորեն, գետնախնձոր, թիֆթիկ, մետաքս են.։

ՓՈՒՆՋի 14րդ թիւը հրապարակ ելաւ հետեւեալ շահեկան բովանդակութեամբ.— Ընթերցանութեան կարեւորութիւնը՝ Միհրան Քիւրքճեան.— Բարոյական երկտողեակք՝ Ռ. Յ. Պէրպէրեան.— Անըջանք (սիրային գրուած) Յովհ. Պօզմաեան.— Սպանիական երգեր (բանաստեղծութիւն) Աղէքս. Փանոսեան.— Դրուագներ Ս. Գիրքէ՝ Գետրունի.— Ցաւալ արտասուաց (իմաստասիրական) Ե. Տէմիրճիպաշեան.— Երկնաւոր ոստայնանկուհին՝ Վահան Իսպէնչեան.— Մրմունջներ (սիրային ոտանաւոր) Բարսեղ Իսպէնչեան.— Կիլիկեան լուրեր (թղթակցութիւն) Սիրաք և զանազան կարեւոր լուրեր՝ խմբագրական տեսութեամբ։ Բաժանորդագրութիւնը կանխիկ են.— Հասցէ՝ Կ. Պոլիս, Գալէթ Բազար, Նաֆիա խան, թիւ 16։

ԱԶԴ.— Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցւոյ սեփական և Սելամսըզ ճամբէն գտնուող 405 թիւ փայտաշէն տունը, որ 110 կանգուն տարածութեան վրայ կառուցուած՝ կը պարունակէ երեք սենեակ, մէկ խոհանոց, մէկ ջրամբար և բաւականաչափ պարտէզ, աճուրդի հանուած է։ Հետեւաբար սոյն տունը գնել առնել փափաքողները կը հրաւիրուին թուականէս մինչև 31 օր, ներկայանալ Ս. Խաչի Թաղ. Խորհրդարանը ամէն առաւօտ մինչև ժամը 5, և արձանագրել հոն իրենց յանձնառութիւնը։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ

ԲԱՐՍԵՂ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ — ՏԻԳՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, դեկտ. 29)

ՎԵՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 դեկտ.— Անգլիոյ արքունիքին հետ յարաբերութիւն ունեցող լոնտոնեան լրագիր մը կը հաստատէ թէ Էտուարտ թագաւորն ու Ալեքսանտրա թագուհին 1908 տարւոյն մէջ փոխադարձ այցելութիւն մը պիտի տան Վիլհէլմ կայսեր ու Աւգուստա Վիքթորիա կայսրուհւոյն։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՎԻԵՆՆԱ, 28 դեկտ.— Դրամական կացութիւնը զգալի բարւոքումով մը կը վերջացնէ տարին։ Վիեննայի մէջ անհատական պանքերու զեղչի սակը գրեթէ ½% պակաս է պաշտօնական սակէն։ Այս տարբերութիւնը յանկարծագէպ եղաւ։ Շաբթուս սկիզբը անհատական պանքերու զեղչի սակին և պաշտօնական սակին միջեւ տարբերութիւն չկայ գրեթէ. առաջինը 5½% է այսօր։ Վիեննայի պաշտօնական զեղչի սակին 6% բարձրացումը դրամի ու վարկի ներքին դժուարութեանց արդիւնք չէր արդէն, այլ Ամերիկայի դրամական տագնապին հետեւանքով արտասահմանի մեծ պանքերու ընթացքին հետեւելու համար տրուած որոշում մը։ Զեղչի սակին այդ բարձրացման հետեւանքը այն եղաւ որ մեծ պանքերէն դրամի խնդրանքը նուազեցաւ. տարւոյս առաջին վեցամսէին մէջ աւստրիական Պանքային կողմէ զեղչուած գումարներուն ընդհանուր քանակութիւնը հարիւր եօթանասուն միլիոն քրօն աւելի էր անցեալ տարուընէ. հիմա այդ վիճակը չորս միլիոնի իջած է և չի յուսացուիր որ տարւոյս վերջն ալ չափազանց խնդրանքներ ըլլան։ Զեղչի սակին բարձրացումը շատ դրամագլուխներ ազատեց փականքներէ, և վարկի անձկութիւնն ալ, որ մէկ քանի պանքերու չափազանց զգուշութիւն թելադրած էր, մեծաքանակ դրամ մէջտեղ հանեց։ Բայց նոր տարիէն առաջ յայտնի պիտի ըլլայ թէ դրամական այս բարւոքումը տեւական պիտի ըլլա՞յ թէ ոչ։ Անհատական պանքերու զեղչի սակին նուազումը կը յուսացնէ թէ յունուարի մէջ զեղչի պաշտօնական սակն ալ պիտի իջնէ. բայց չկարծուիր որ Աւստրիոյ Պանքան դիւրաւ համակերպի այդ բանին, ցորչափ Լոնտոնի և Պէրլինի բարձր սակերը չիջնեն։ Նախ Անգլիոյ Պանքան և գերման կայս. Պանքան նախաձեռնարկ ըլլալու են ատոր։

⁂ Պէրլինէ հասած վերջին լուրերը տեղւոյն հրապարակին վրայ ալ կացութեան բարւոքում մը կը ցուցնեն. հոն ալ անհատական պանքերու զեղչի սակը ½% իջած է, ինչ որ հետեւանք է Նիւ-Եորքի հրապարակէն հասած նպաստաւոր լուրերու։

ՄԻԼԱՆ, 28 դեկտ.— Մոնեանի և Ընկ. ամերիկեան պանքային Րէճիոյի մէջ (Գալապրիա) ունեցած մասնաճիւղը դադրեցուց իր վճարումները։ Արտասահման մեկնած ատեննին իրենց խնայողութիւններն այդ պանքային աւանդ տուող Իտալացիներ են գլխաւոր վնասուողները։

ՀԱՄՊՈՒՐԿ, 28 դեկտ.— Հասու և Բէլդիկ անուն արմտիքի մեծ վաճառատունը սնանկացաւ։

ԱՐՄՏԻՔԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՎԻԵՆՆԱ, 28 դեկտ.— Վերջերս լուր ելաւ թէ Արժանթինի արմտիքի հունձքը լաւ պիտի ըլլայ։ Արժանթինի հունձքին 40% մասը միայն ամբարուած է ցարդ, բայց որովհետեւ անձրեւները դադրեցան մէկ քանի օրէ ի վեր, կը յուսացուի որ օդերու տեւական գէշութեան պատճառաւ առաջ եկած վնասները ենթադրուածէն աւելի նուազ ըլլան։ Հունձքի աշխատութիւնները պիտի ուշանան սակայն։ Այս լուրերը թուլութիւն մը յառաջ բերին այն հրապարակներու գիներուն վրայ, որոնք մինչև հիմա շատ ամուր մնացած էին։ Արժանթինի յառաջիկայ արտածումները մեծ պակասներ պիտի լեցնեն։ Այս տարի ամերիկեան նաւահանգիստներէ Եւրոպայի հրապարակներուն այնչափ մեծաքանակ ցորեն ղրկուած ըլլալուն հակառակ, դարձեալ հինգ միլիոն գրիւ պակաս է անցեալ տարի ղրկուած քանակութենէն։ Ռուսիոյ արտածութիւնները շատ ետ մնացած էին. վերջին շաբթներու մէջ աւելի ևս նուազեցան։ Տարակոյս չկայ որ Եւրոպայի ներածմանց պէտքը անցեալ տարուան պէտքէն աւելի պիտի ըլլար, եթէ սղութեան պատճառաւ սպառումը նուազած չըլլար։ Աւստրիոյ արմտիքի հունձքին վրայ նոր հրատարակուած տեղեկագրէն կը տեսնուի որ, հունձքը միջին աստիճանի լաւ ցուցուած ըլլալով հանդերձ, անցեալ տարուան հունձքին համեմատութեամբ այս տարի 1,700,000 գրիւ ցորեն, 3,300,000 գրիւ հաճար, և 1,200,000 գրիւ գարի աւելի նուազ եղած են։ Իսկ վարսակի հունձքը անցեալ տարուանին գրեթէ նոյնն եղած է։ Թէ՛ այս իրողութենէն և թէ անասնոց կերի և թեփի գիներուն անկումը կը ցուցնէ թէ անհիմն էին այն զրոյցները որպէս թէ երկրագործները կը ջանային անասնոց կերերուն արտածութիւնը արգիլել տալ։

ՅԵՏՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 30 դեկտ.— «Բոլմ»ներու պատասխանը, որ այսօր կատարուեցաւ, վէճի պատճառ չեղաւ. գրեթէ բացման գիներով տեղի ունեցաւ։ Մէկ քանի գնումներ բաւական եղան խիստ հաստատուն հանգամանք մը տալու բոլոր գիներուն, սակայն գործերը այնքան կարեւոր չէին։ Վերապահութեամբ կը գործուի, վասն զի յայտնի չէ թէ վաղը կատարուելիք հաշուեյարդարման առթիւ «Ռեբոռ»ները ի՛նչ պիտի ըլլան։ Լոնտոնի չէքը իջած է՝ 25.15։ Ֆրանսական Ռանդին գինը շատ հաստատուն է։ Օտար արժեթուղթերը նորէն կը բարձրանան։ Ամէնէն աւելի բարձրացած են օսմ. արժեթուղթերը. օսմ. Միացեալը 94.40ի բարձրացաւ։ Օսմ. Պանքային բաժնեթուղթերը կը փնտռուէին 693ի։ Ռումէլիի երկաթուղիներու պարտաթուղթերուն համար միշտ խնդրանք կայ։ Ռիօ Թինթօն հանդարտ է. պղինձի գինը անփոփոխ է։ Պալիա Գարայտընը 434 բացուելով 430 փակուեցաւ։ Կապարի գիները քիչ մը լաւ են. անգլիականը 14.10 է և սպանիականը 13.17։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ հրապարակը հաստատուն է։ Ամերիկեան արժեթուղթերուն շաբաթ օրուան գիները ամրապնդուեցան և առանց մէ շատերը նորէն մէկ «բուան» վրայ դրին՝ Նիւ-Եորքէն առնուած լաւատոյն լուրերու հետեւանքով։ Լոնտոնի մէջ անհատական պանքերու դրամի սակը քիչ մը բարձր է։ Լամպարտ Սդրիդի մէջ կարճ պայմանաժամով թուղթերու վրայ 5.85ով գործ կ'ըլլայ։

—Թրիպունա կը հաստատէ Էխօ տը Բարիի այն լուրը թէ Իտալիոյ թագաւորը, յառաջիկայ գարնան, պիտի տեսակցի Անգլիոյ թագաւորին և Գերմանիոյ կայսեր հետ։

ՆԱՊՈԼԻ.— Այսօր հոս ժամանեցին Ամերիկայէն եկող չորս շոգենաւեր՝ իտալացի վեց հազար գաղթականներով։

ՀՌՈՄ.— Ծերակուտական և Թուրինոյի քաղաքապետ Պ. Քազանայի պատերազմական նախարարի պաշտօնին կոչուիլը՝ Վիկանօ զօրավարին տեղ, լաւ ընդունելութիւն կը գտնէ բոլոր լրագիրներուն կողմէ, որոնք յոյս կը յայտնեն թէ այդ անուանումը վերջ մը պիտի տայ զինուորական կարգապահութեան վնասող կարգ մը հակառակութիւններու։

ՄԱՏՐԻՏ.— Էմբարսիալ կը հերքէ անգլիական լրագիրներուն այն լուրը թէ Սպանիոյ թագաւորը մօտերս Մեքսիքա պիտի ուղեւորի։

ՎԻԵՆՆԱ.— Նիւթական նախկին նախարար վախճանեալ Պ. Տունաժէվսքիի յուղարկաւորութիւնը վաղը մեծ հանդէսով պիտի կատարուի Քրաքաւի մէջ։ Այդ անձնաւորութիւնն էր որ 1890ին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ելմտացոյցին մէջ հաւասարակշռութիւն գոյացուց անուղղակի տուրքեր հաստատելով։

ՓԱՐԻԶ.— Էօժէնի նախկին կայսրուհին, որ Բարիզ կը գտնուի, յունուար 8ին իր հետեւորդներով Մարսիլիա պիտի երթայ՝ Հնդկաստան ուղեւորելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Նորվեկիոյ չէզոքութեան գիրը ստորագրող չորս տէրութեանց պայմանագրութիւնը պիտի հրատարակուի Տարեգլուխի առթիւ։

ՓԱՐԻԶ.— Միջերկրական գտնուող ֆրանսական զրահաւորները անթել հեռագրի միջոցաւ հաղորդակցեցան Էյֆէլի աշտարակին հետ։ Հեռագիրները շատ յստակ կերպով ժամանեցին։ Այս պարագան նոր յաջողութիւն մըն է անթել հեռագրին համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Հնդկաստանի նախորդ փոխարքայ Լորտ Քըրզըն նորէն քաղաքական կեանքի մէջ պիտի մտնէ։

—Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ գործաւորական կուսակցութեան պետ Պ. Քէյր Հէրտի տապալեցաւ ինքնաշարժ կառքէ մը, և ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

—Սիամի թագաւորը պիտի հրատարակէ իր Եւրոպա կատարած ուղեւորութեան տպաւորութիւնները։ Տէյլի Մէյլ կ'ըսէ թէ այդ գիրքը խիստ շահեկան պիտի ըլլայ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Աւստրօ-հունգարական Պանքային ընդհանուր ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց պանքային մենաշնորհի պայմանաժամին երկարաձգումը խնդրել աւստրօ-հունգարական կառավարութիւններէն։

ՄԱՏՐԻՏ.— Իրազեկ շրջանակներու մէջ կը հերքուի այն լուրը թէ Սաքս-Քօպուրկ-Կօթայի Պէատրիս իշխանուհին պիտի նշանուի Սպանիոյ Պուրպօն-Օրլէանի Ալֆոնս իշխանին հետ։

ՓԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի Երեսփ. ժողովը վիճաբանեցաւ ելմտացոյցին վրայ, զոր Ծերակոյտը վերադարձուցած էր։ Այս վերջնոյն քուէարկութեան համաձայն, ընդունեց առաջին ու երկրորդ կարգի պահեստի զինուորներուն դրօշի տակ կոչուելու ժամանակամիջոցներուն վերաբերող յօդուածներուն անջատումը։ Ժողովը ընդունեց նաև այն առաջարկութիւնը թէ Ծերակոյտին կողմէ այդ նպատակին սահմանուած վարկէն մէկ միլիոն ֆր. զեղչուի։ Ժողովը գիշերն ալ պիտի գումարուի։

—Արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոն յունուարի սկիզբները Մատրիտ պիտի երթայ Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարարին այցելութիւն տալու։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Վաղը, Եւրոպացւոց տարեգլխուն առթիւ, Ղալաթիոյ Սակարանը գոց պիտի ըլլայ։

ՓԱԿՈՒՄ 17/30 Դեկտեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Ք. Կ. Օ. Ո.	103 09½
Ամէնէն բարձր գին	»	103 12
Ամէնէն վար գին	»	103 03
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	165 37
Ամէնէն բարձր գին	»	165 62
Ամէնէն վար գին	»	165 37

ԲԱՑՈՒՄ 18/31 Դեկտեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Ք.Կ. Օ. Ո.	103 18¼
» » » ժամը 7էն Ք.Կ.	»	103 19
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	165 50
» » ժամը 7էն	»	165 50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	426 —
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա.սերի	»	508 —
» » Բ.սերի	»	502 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ռ.	16 20
Շիրքէթի Խայրիէ	»	44 —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	4 40
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 15
Օսմ. Ծխախոտ		18 30
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		8 65
» ժուիսանս		4 40
» պարտաթուղթ		462 —
Թրանսվալ	Ֆր.	44 50
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		321 —
Պալիա Գարա Այտըն		430 —
Միթիլի պանքա	Օ. Ո.	5 —
Սալօնիկի պանքա		136 —
Ֆարբոսա առանձնաշնորհեալ		37 —
» սովորական		30 —
Քարափ Իզմիրի		592 —
Լաուրիօն	Ֆր.	60 —
Չարթըրտ	»	23 50

ՍԹՈՒԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	2 25
» » 8 »		5 25
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	— —
Փոխ. հրապարակ Օսմ. Պանքայի 6½ %		

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 25
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 76½
Վիեննայի » »	Քուրոն	21 86
Պերլինի » »	Մարք	18 53

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	Ղր.	110 —
Ֆրանսական »	»	87 09
Բօլ Էմբէրիալ	»	91 10
Մէճիտի տարբերութիւն	»	108 05
Արծաթ մանրուք	»	105 10
Մէթալիք	»	99 20
Ռուսական թղթադրամ	Օ. Ո.	8 70

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 30 Դեկտ.

Միացեալ Օսմ. պարտք.	) բաց.	Ա. Ո.	94 15
	) գոց.	»	94 40
Ռումէլի երկաթուղի		Ֆր.	170 —
Թրանսվալ		»	46 25
Օսմ. Կայս. Պանքա		»	691 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ		»	— —
Պալիա Գարա Այտըն		»	430 —
Օսմ. Մաքսատուն		»	497 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		»	95 47
Քրեաի Լիոնէ		»	1172 —
Ռուսական 5 %		»	94 30
Իտալական Ռանթ		»	— —
Սպանիական արտաքին		»	94 —
Չէք Լոնտոնի վրայ		»	25 150
Դրամագլուխ Ֆրանս. Պանքայի		»	4 —

ԼՈՆՏՈՆ, 30 Դեկտ.

Միացեալ Օսմ. պարտք	) բաց.	Ա. Ո.	92 75
	) գոց.	»	93 25
Օսմանեան Կայս. Պանքա		»	17 50
Անգլիական քոնսոլիտէ	Ք. Կ.	»	83 55
Հելլենական 5 % 1881		»	47 50
Զարթըրտ		»	0 87
Պուլկարական փոխառ. 1892		»	103 —
Ռանտ Մայնս	Ք. Կ.	»	5 25
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ		»	25 48
Դրամագլուխ		»	7 —

ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՎԵՐՋԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՎԵՐՋԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Ե. ՔԱԼԻՎՐՈՒՍԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ (Թիւ 342 Բերա, Մեծ Փողոց)

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԸ

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԿԵՐՊՈՎ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ

1907 ԴԵԿՏ. 5/18 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐՈՒԸՆԷ ՍԿՍԵԱԼ

Ծախուած ապրանքներն են բրդեղէն, ֆօրօնաշի, սէօբէլի, թաւիշ, մուսլին, ժապաւէն, ամէնէն համբաւաւոր գործարաններու արտադրութիւնը եղող սեղմիրաններ, եւայլն, եւայլն, եւայլն,

ՇԱՏ ՉԵՂՉՈՒԱԾ ԳԻՆԵՐ 10 3

ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՎԵՐՋԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

50,000,000 Տրախմի

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սէլանիկ, Իզմիր, Պիրէոս, Պատրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրէտէ):

Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի:

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով: Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ:

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու և արտասահմանի մէջ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով:

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուզուած ատենը ետ առնելու պայմանով: Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ և զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ: Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խորշեր, փոքր վարձքերով:

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, և տոկոսները վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ	3%
Վեց ամսուան համար	3½%
Մէկ » »	4 —
Երկու » և աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են: Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին:

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը: Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և ամսակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն ղրուշ 52 ոսկեդրամ: 50—3

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Հանր. Պարտքի վարչութիւնը նուազուրդի կը դնէ հետեւեալները.— 450,000 պարկ, կանեփէ պատրաստուած, 100 քիլօ աղ բովանդակելու կարող և 50,000 պարկ միեւնոյն տեսակէ, 50 քիլօ աղ պարունակելու կարող: 100 քիլոնոց պարկին մեծութիւնը պէտք է ըլլայ 44×26½ ինչէս, իսկ ծանրութիւնը 2½ անգլիական լիպրա: 50 քիլոնոց պարկին մեծութիւնը պէտք է ըլլայ 28×23 ինչէս և ծանրութիւնը՝ 1½ լիպրա: Լիվըրբուլի Թաւիլ տեսակէն, եզերքները խըծպուած և խայծղանուած, կրկնաճախաբակի միջոցաւ Իզմիր յանձնուելու են սա թուականներուն.— 100 քիլոնոց 100,000 և 50 քիլոնոց 50,000 պարկերը 1908 Մայիս 1ին (Ն. Տ.), իսկ մնացեալը մէկ ամիս յետոյ: Նուազուրդով ապրանք տուողները կրնան ամբողջ պարկերը յանձնել 1908 Մայիս 1ին (Ն. Տ.): Գնոյ մասին եղած առաջարկները չիլինով ու բէնօվ պէտք է ըլլան, որոնց հետ գտնուելու են նըմոյշներ, կատարելապէս համապատասխան այն նմոյշին որ հանրութեան տրամադրութեան տակ կը գտնուի Հանր. Պարտքի կեդրոնատեղին: Նուազուրդի մասնակցողները պարտին իրենց առաջարկած գնոյն %ին 10ը իբր երաշխաւորութեան գումար ձգել դրամով և կամ Հանրային Պարտքի Վարչութեան կողմէ ճանչցուած ելմտական հաստատութեան (օսմանեան) մը մէջ համարժէք երաշխաւորութիւն մը ցոյց տալ: Վերջնական նուազուրդը որոշուած է 1908 փետր. 1ին (Ն. Տ.), կէս օրէն յետոյ: Հանր. Պարտքի Վարչութեան որոշումը պիտի հաղորդուի 1908 փետրուար 3ին (Ն. Տ.): Կընքուած պահարանով եղած առաջարկները մինչեւ 1908 յունուար 31 (Ն. Տ.) կէս օրէն առաջ պիտի ընդունուին:

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1731 Նոյեմբեր 1907 16—6

* * *

Ազդ.— Դրօշմատուրքի Օրէնքին 9րդ յօդուածին 93րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, ռէքլամ պարունակող օրացոյցները 5 փարա դրօշմատուրքի ենթակայ են: Հետեւաբար՝ Հանր. Պարտքի վարչութիւնը պարտ կը համարի յիշեցնել ապահովագրական, շոգենաւային ընկերութեանց ևն., ինչպէս նաեւ հրատարակիչներուն և ամէն անոնց որոնք այդպիսի օրացոյցներ իբր ծանուցում կը գործածեն, թէ Նոր տարիի առթիւ, կրնան դրօշմել տուրքը վճարել արտասովոր դրօշմումի միջոցաւ, յիշեալ օրացոյցները ժամանակին ներկայացնելով Ղալաթիա, դրօշմատուրքի գրասենեակը: Հարկ եղած դրօշմումի ձեւակերպութիւնները պիտի կատարուին հոն, դրօշմատուրքին և հարիւրին 5 գումարի մը յանձնումին փոխարէն: Ընդհ. Տնօրէնութիւն

14/27 Նոյեմբեր 1907 20—8

* * *

Ազդ.— 1881 դեկտեմբեր 8/20 թուակիր Կայս. Հրամանագրին Ե. և Ը. յօդուածներուն և 1903ի 1/14ի յարակից Հրամանագրին համաձայն, Ռումէլիի երկաթուղիի պարտաթուղթերէն հետեւեալները. 81,926 86,873 275,598 440,977 451,916 451,917 486,876 486,880 որոնք 1878 փետր. 1ի 48րդ վիճակահանութեան մէջ պարգեւ շահած են և մինչեւ հիմա չեն գանձուած, 1908 փետր. 1ին չեղեալ պիտի համարուին: 9—3

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Աղեքսանդրիա, Դոհերէ, Դավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանասթըր, Սկիւպ եւ Իզմիր:

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ: Չէքերու հաշիւներ կը բանայ: Արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ: Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ: Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով: Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով: Պանքը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով: 50—45

ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԵՐ

Նիքոլայիտիս Եղբարք

Պատուոյ յիշատակութեան արժանացած Բարիզի մէջ՝ Ֆրանսայի ատամնաբոյժերու ժողովին անդամներէն:

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 413, Բոսթա փողոց Թիւ 1, Շաուայ վաճառատան վրայ՝ առաջին յարկ:

Ճիւղեր.— Գատըգիւղ Մէօհիւրտար, Քարբի պարտէզին մօտ:

Բերնի հիւանդութիւնները կը դարմանեն: Շատ փտած ակռաները ոսկիով, «բլաթին»ով և «էմայ»ով կը լեցնեն: Իրենց մասնաւոր գործիքներով յախճապակիէ ակռայի կտորներ կը շինեն և գոյնով կը փակցնեն ակռային առողջ մասին, այնքան ճշգութեամբ որ ակռան ամբողջ կ'երեւայ և կտոր ունենալը բնաւ յայտնի չըլլար: Այդ կերպով յախճապակիով ալ ակռայ կը լեցնեն: Յախճապակին ամէնէն ամուրն է ակռայ լեցնելու համար գործածուած զանազան առարկաներուն: Եթէ առջեւի ակռաները լեցուին, բնաւ յայտնի չըլլար թէ լեցուած են: Ատոնցմէ զատ ամերիկեան վերջին դրութեամբ կեղծ ակռաներ կը շինեն և առանց քիմքի «Պրիճուորք» տեսակէ ակռաներ կը զետեղեն: Վերոգրեալ տեղերը ամէն օր կ'ընդունին իրենց դիմողները: 50—41

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեթի	Նոյլգօգրիա
Մինեօ	Էմէյսիս
Ռամզէս	Բուզիրիս
Փիկզըր	Մօէրիս
Նիտօքրիս	Ֆօյնիք
Նավիգաթէօն	Ֆարօս
	Թիպս

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին:

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին: ոսկի

Կ. Պոլսէն Լիվըրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց ապրանքները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին:

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ եւ Ընկ. Գործակալք
Ուէյթըլ խան, Պալըք Պազար, Պոլիս
ՃԻԵՄ ՄՕՍ ԸՆԿ.
50—29 31 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարթէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքթօ	3607	Տամինօ	938	Հինտու	3720	Մէքսիքօ	3557	Սիրիօ	1735
Անճէլօ	1541	Տասօ	2383	Հօրաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Արիոսթօ	2277	Տրուրօ	1713	Հըմպըր	595	Մոնդէպէլլօ		Սփէրօ	1208
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իտկօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պօրօտինօ	1264	Էգզօ	3464	Իտտիօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օթօ	4100	Թօպակօ	3327
Դէյգօ	1371	Էրզօքօ	1841	Քոլփինօ	1053	Ինթօզիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Դոլլըրօ	1837	Ֆիտօ	954	Քօլէրինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Դոմինօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քոժէօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Դիտօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բօլօ	510	Վոլօ	1289
Ջիքոքօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէփանթօ	2272	Րիալթօ	3329	[illegible]	2391
Սօռէթօ	1831	Գալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րինալտօ	1553	Եօրք	1350
Գոլքոնտա	4235	Կիտանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօնկօ	2905	Գոզօ	1011	Մալմօ	724	Րօմէօ	1789	Թորօ	
Գօրօս	895	Կըզանօ	1695	Մարէնկօ	1273	Րօդաքէս	136	Մայօ	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Թոֆիօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆարն:
Միֆասօ շոգենաւը, նաւապետ Թօրբ:
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Քլիօ շոգենաւը, նաւապետ Արմսթրօնկ, յուն. 6ին:
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՁՕՏ
Թիւ 22-24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—14

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1320 Սեֆեր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըլ խան, Հէզարէն փողոց, Թիւ 14, Թօսբէքրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ ներկայացուցիչներուն

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Ենի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պահչէ Գաբու, Թրամվէյի ճամբան, Թ. 40, մզկիթի մօտ:
Պոլիս, Մ. Ի. Սաաօլ, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահչէ Գաբու Թիւ 10:
Պոլիս, Աւդսե պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց:
Պոլիս, Գ. Ս. Այմէլեզլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու, Իզմիր փողոց:
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անտոնոպուլոս չարշըյի հրապարակ:
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Ձեղրիս, Մօտա Հաթթէսի:
Պէյօղլու, Մ. Ա. Տէմարքի:
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Երէնգիւղ, Թէօտօս Էօանիտէս, Նաւահանգստին մօտ:
Շիշլի, Մ. Է. Ոսսի, Պէօյիւքտէրէ փողոց, Թիւ 137:
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրիոնց, Թիւ 12, Թիւնել խան:
Բէյքոզ, Բ. Սօմմարիւա:
Մեծ Կղզի, Բէսսօլ էֆ.:
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկելիտէս, կայարանի հրապարակ:
Սան Ստէֆանօ, Պէյլէհան էֆ.:
17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ:

ՊՕՍԹՕՆ "ՀՈՒՏ"Ի

ԼԱՍՏԻԿ ԿԱԼՕՇՆԵՐԸ

ԽԻՍՏ ՆՈՒՐԲ ԵՒ ՏՈԿՈՒՆ
ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ
ԵՐԵՍՆԵՐԸ ՈՉ ԿԸ ՊԱՏՌԻՆ ԵՒ ՈՉ ԱԼ ԿԸ ՃԱԹԻՆ
ՄԻ ՄԻԱՅՆ ՌԷՔԼԱՄԻ ՀԱՄԱՐ
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ՄԵՐ ԼԱՍՏԻԿՆԵՐԸ
ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ

Արանց համար զոյգը	18. 20. 23. 25	ղրուշ
Կանանց » »	10. 12. 15. 17	»
2էն 14 տարեկան տղոց	8. 10. 12	»

Եւ ամէն տեսակ լաստիկներ

Մեր այս մթերանոցը կը գտնուի Կ. Պոլիս, Մէյտանճըք, Թղթատարական և հեռագրական Վարչութեան նոր շէնքին ճիշդ դիմացը՝ Թիւ 14 մթերանոցին մէջ, ուր կը ծախուի փոքրաքանակ ևս:

Ընդհ. Ներկայացուցիչ
ՍԵԼԵԱՆ, ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
12—10

ԻՐԱԿԱՆ ԶԵՂՉ

ԱՍՈՒԵԴԻՆԱՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆ

Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Ախար Չէշմէի քով
Եւ պօղաչաճիին փուռին դիմաց

Ասուեդինոց բազմաթիւ վաճառատուներուն մէջ ամէնէն աւելի աչքի կը զարնէ այն անգլիական վաճառատունը, որ Մահմուտ Փաշայի մէջ կը գտնուի, որովհետեւ միակ հաստատութիւնն է որ իր բացումէն ի վեր իրեն համար կանոն դրած է ուղղակի Անգլիայէն բերուած առաջնակարգ կերպասեղէններ ծախել: Այսպէս՝ ո՛չ մէկ տեղ չէ կարելի կերպասներու այնքան հոյս մթերք մը գտնել, մինչ նոր գոյներով, ինչպէս շագանակագոյն, կանաչ, լիլա: Պէտք է աւելցնել որ զանազան պատճառներով և եղանակը յառաջացած ըլլալուն, այսօրուընէ սկսեալ, հարիւրին 30 զեղչով պիտի ծախենք քոստիւմի, բանթալոնի, բալթոյի յարմար հաղարատուր կտորներ, իսկ ֆանթէզի ժիլէները հարիւրին 50 զեղչով պիտի վաճառուին: Անտարակոյս մեր յաճախորդները պիտի փութան օգտուիլ այս վաճառումէն, որ տասնըհինգ օր միայն պիտի տեւէ, քանի որ չենք կրնար այդ զոհողութիւնը աւելի երկար ատենի համար ընել: 10—7

ԱՆՓՈՓՈԽ ԳԻՆ

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ., պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհի ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել: Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն:

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ:

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ:

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին:
) 2. » » Գալաթա Սէրայի դիմաց:
Ղալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի առջեւ:
) 2. Թրամվէյի կայարանին դիմաց:
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2:
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվէյի կայարանին դիմաց Թիւ 13:
Սկիւտար) Չարշը Պօյը, Թիւ 120:

Դասեր և նորաձեւութիւններ ձրի: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչութիւնը կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տանը: 16 50—3

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

Շիրքէթի Խայրիէնին 18 նումէրօլը վաբօրը մաքինա վէ գազանը մէվճուտ օլտըղը հալտէ ալէնէն հալիէ քեանունի էվվէլի կանէսինէ գատար պիլմիւզայէտէ ֆիրուխթը թէգարրուր իթթիրիլէճէնտէն թալիպ օլանլարըն վէ տահա զիեատէ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէրին ճումաա իրթէսի վէ չէհարշէնպէ կիւնլէրի Շիրքէթի մէրքէզինէ իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր:

Ֆի 1 քեան. էվ. 323 10—3

* * *

ԱԶԴ.— Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը նուազուրդի կը դնէ 40,000 քիլօ հնդիկ իւղ, առաջին ճմլումէն ելած իւղը, շոգենաւերու մեքենաներուն գործածելի: Նուազուրդը տեղի պիտի ունենայ 1907 Դեկտ. 19 (Հ. Տ.) չորեքշաբթի օրը ժամը 9ին (Ը. Թ.): Նուազուրդին մասնակցիլ ուզողներէն կը խնդրուի յիշեալ օրը ներկայանալ, հարիւր ոսկիի գումար մը բերելով իրենց հետ, որ իբր երաշխաւորութեան գումար աւանդ պիտի պահուի Ընկերութեան արկղին մէջ:

Տնօրէնութիւն

6/19 դեկտ. 1907 10—9

* * *

Ազդ.— 2000 քիլոկրամ ճրագուին նուազուրդը կատարուած ըլլալով, քիլոկրամին 4½ ղրուշ (մէճիտիէն 20 ղրուշէն) գին տրուած է, Յանձնառութեանց Տետրակին համաձայն: Վերջնական նուազուրդը յառաջիկայ չորեքշաբթի, դեկտ. 19, ժամը 9ին (Ը. Թ.) տեղի պիտի ունենայ, և առնուազն 5% զեղչ մը պիտի ընդունուի մինչեւ այդ թուականը: 2—2

* * *

ԱԶԴ.— Շիրքէթի Խայրիէի սեպհական տուն մը Էմիրկէնի մէջ, խանութ մը Գանլըճայի մէջ, գազինօ մը և վեց խանութ Սկիւտարի նաւամատոյցին վրայ, պիտի վարձուին ամէնէն աւելի գին տուողին՝ աճուրդով, որ պիտի կատարուի 1907 դեկտեմբերի վերջը (Հ. Տ.): Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել Շիրքէթի Խայրիէի գրասենեակը: Տնօրէնութիւն

7/20 դեկտ. 1907 10—3

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերութ.

Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Օսմանիէ շոգենաւը, նաւապետ Կաթէսլի, չորեքշաբթի, 1 յունուար 1908 (Ը. Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ, իսկ հինգշաբթի 2 յունուար 1907 (Ը. Ե.), կէսօրէ ետքը, ժամ 4ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Պիրէոս:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Սաիտի շոգենաւը, նաւապետ Ֆինլէյ, յուն. 11ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Միթիլին, Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սաիտ և Աղեքսանդրիա:

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան:

ԻԼԱՆ

Խազինէի Խասսայի Շահանէ

Բէյլիք չէվալիէ		աթէշի	7 50	Ղ.ս.
Վուսաթ »		»	6 50	»
Սաղիր »		»	5 75	»
Բէյազ քէօմիւր քիւֆէսի		»	6	»
Սաղիր »	»	»	1 50	»
Սաման	»	»	8 80	»
Մէզպէլէ	»	»	3 50	»
Գում	»	»	2	»

Խազինէի Խասսայի Շահանէ թէֆթիշարէի իչիւն պիր սէնէի քամիլէ զարֆընտա միւպայաաթ օլունաճագ պուլունան նէվ՝ վէ ճինսի մուհարրէր պուլունան քիւֆէ վէ չէվալիէ հիզալարընտա մուգարրէր ֆիաթլէ թալիպի էօհտէսինէ օլուփ մահալլի հալէ ջօնուլմուշ օլանտան չէհարշէնպէ կիւնիւ սաաթ օնա գատար խիւզուրի իթթիհամ(?) մէզքիւրէ իհալէի գաթիէսի իճրա օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն մէզքիւր կիւնտէ Խազինէի Խասսա իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր:

Ֆի 17 քեան. էվ. 323 2—1

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (56)

ԺԱՔ ՊՐԻԵՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՄՕՐ ՄԸ ԱՆՑԵԱԼԸ

Ը.

—Կը զառանցէ, կ'ըսէր Լիւսիէն մտովի: Տենդը տարօրինակ ազդեցութիւն մը կ'ունենայ կարգ մը մարդոց վրայ: Իրաւ որ հետաքրքրաշարժ պարագայ մըն է:

—Ա՛հ, բարեկամս, եթէ ուզէիք, ո՜րքան բարիք պիտի հասցնէիք ինծի: Կ'ապահովցնեմ ձեզ թէ խղճիս պիտի սփոփէիք զիս, և կուրծքիս վրայ ճնշող բեռը պիտի կրնայիք թեթեւցնել:

Բիէր Մօրանի նայուածքը կը մատնէր իր տառապանքին սաստկութիւնը: Լիւսիէն Բիշօ շատ զգածուած էր:

—Եթէ ուզէ՛ք... Գիտեմ թէ կը սիրէք զանի: Ուրեմն ըսէք թէ ո՛ւր գացած է ան: Կ'աղաչեմ, կը պաղատիմ, ըսէ՛ք: Շատ մեծ հաճոյք պիտի զգամ, երբ իմանամ անոր ո՛ւր գտնուիլը:

Քաղցր ու թախանձագին շեշտ մը ունէր, որ տղու մը ձայնին կը նմանէր: Իր արտասուաթոր աչքերը աւելի արտակարգ ու ցաւագին արտայայտութիւն մը առած էին: Իր խօսքերը, որոնք տենդի ազդեցութեան կը վերագրուէին Լիւսիէնի կողմէ, ի վերջոյ մտահոգութեան մատնեցին զինքը: Երիտասարդ բժիշկը չէր կրնար հանդուրժել այդ աչքերուն, որոնք չէին դադրեր իր վրայ յառելէ:

—Ա՛հ, խօսեցէք և ահռելի կասկածի մը մէջ մի՛ ձգէք զիս: Ըսէ՛ք թէ չեմ երազեր, ըսէ՛ք թէ կը սիրէք զանի և գիտէք ո՛ւր գտնուիլը: Ձեր ձայնը լսելու պէս՝ վախ կուգայ վրաս: Մտացնորութեան ենթակայ չե՞մ միթէ:

Ու Բիէր Մօրան աչքերուն և ճակտին տարաւ ձեռքը, կարծես ցնորք մը վանելու համար հանկէ: Ոտքի ելաւ ընդոստ. տենդի նոպայի մը ենթարկուած էր նորէն: Լիւսիէն ետ ոտքի ելնելով, ըսաւ.

—Հանդարտեցէ՛ք, կ'աղաչեմ. դեղաջուրը խմելու ատենն է:

Երկու դգալ խմցուց հիւանդին, որ կը շարունակէր շարժիլ: Ձեռքերը կրակներու մէջ էին:

—Ա՛հ, մի՛ հեռանաք քովէս, կը թախանձէր Բիէր Մօրան: Եթէ կ'ուզէք, ցած ձայնով պատասխանեցէք. ո՛չ ոք մեզ պիտի լսէ... Բայց ճշմարտութիւնը յայտնեցէք ինծի: Մարթը կը սիրէք, այնպէս չէ՞: Գիտէ՞ք թէ ո՛ւր կը գտնուի ան:

Քիչ մնաց որ Լիւսիէն վար պիտի ձգէր ձեռքին մէջ բռնած շիշը: Ինք ալ սեւեռագին նայուածք մը ձգեց ծերունիին վրայ: Հիմա ինք երազել կը կարծէր: Սակայն շատ լաւ լսած էր սա խօսքը. «Մարթը կը սիրէք, այնպէս չէ՞:» Ու հիմա Բիէր Մօրան կը կառչէր երիտասարդ բժիշկին, անոր օձիքէն չբաժնուելով:

—Ըսէ՛ք, պատասխանեցէ՛ք, կ'աղաչեմ:

Այն ատեն, իր հիւանդը չնեղացնելու համար, Լիւսիէն պատասխանեց.

— Բայց այո՛, անտարակոյս: Հանդարտեցէ՛ք. ճշմարտութիւնը կ'ըսեմ ձեզի:

Բիէր Մօրան երկար բացագանչութիւն մը արձակեց և գլուխը անկողնոյն բարձին վրայ ձգեց: Աչքերը փակեց: Դեղաջուրին հանդարտեցուցիչ ազդեցութեան ներքեւ տենդը մեղմացաւ, ու հիւանդը դադրեցաւ ջղաձգական շարժումներ ընելէ: Լիւսիէն Բիշօ ոտքի վրայ կեցած էր մահճակալին եզերքը, առեղծուածային ուղեւորին վրայ յառած աչքերը: Տակաւ թմրած էր, բայց շնչառութիւնը զօրաւոր ու հեւքոտ էր: Մրմունջներով և հառաչանքներով կ'ընդհատուէր, որոնց միջոցին ըսած խօսքերէն հազիւ քանի մը բառ հասկնալի կ'ըլլային: Լիւսիէն միակ բառ մը կը հասկնար, այն է Մարթի անունը: Յաճախ այդ անունը կուգար ծեր հիւանդին շրթունքներուն վրայ, սարսուռ պատճառելով Լիւսիէնի: Երկար ատեն միեւնոյն տեղը գամուած մնաց: Երբ սպասաւորը ներս մտաւ, Լիւսիէն փութաց ըսել.

— Այս մարդը շատ հիւանդ է. գիշերը հիւանդապահ մը կ'ուզէ: Պանդոկապետին իմաց տուէ՛ք իսկոյն:

Անմիջապէս լուր ղրկուեցաւ կնոջ մը, որ հիւանդները դարմանելու սովորութիւն ունէր: Մինչեւ հիւանդապահուհիին ժամանումը՝ պանդոկապետուհին հսկեց հիւանդին սնարին քով:

— Չեմ գիտեր: Երէկ առտու եկաւ, ըսելով թէ իր հաճոյքին համար կը ճամբորդէր: Բիէր Սիմօն անունով արձանագրուեցաւ: Ուրիշ բան չեմ գիտեր: Բայց հարուստ ըլլալու է, որովհետեւ աղուոր պայուսակներ ու արդուզարդի արծաթէ տուփ մը ունի:

Լիւսիէն գլուխը ցնցելով դուրս ելաւ: Մէկ քանի անգամ օթել գնաց այդ իրիկուն, բայց միշտ կը քնանար հիւանդը: Հիւանդապահուհին եկաւ:

— Ձգեցէ՛ք որ քնանայ, երբ արթննայ՝ այս դեղաջուրէն դգալ մը կուտաք. եթէ ծարաւ զգայ՝ Վիշիի ջուր տուէ՛ք:

Ու վերջին ակնարկ մը ձգելէ յետոյ քնացած հիւանդին վրայ, Լիւսիէն Բիշօ դուրս ելաւ և տուն գնաց ուղղակի: Ջաղացքին արկածէն ի վեր օրինակելի կեանք մը կը վարէր: Իր աշխատութեան սենեակին մէջ կը մնար ժամերով: Դիպուածին տուած դասը դժնդակ եղած էր տղուն: Կրած ցնցումին ազդեցութիւնը չէր անցած: Երբ միտքը կը բերէր այն սոսկալի գիշերը, Վիլֆրանշէն դէպի ի ջաղացք կատարած սանձարձակ վազքը, չէր կրնար սարսուռ մը զսպել: Երբ կը խորհէր պատահելիքին վրայ, որ աղէտ մը պիտի պատճառէր առանց Ալպէրի գերագոյն անձնուիրութեան, կաս-կարմիր կ'ըլլար ամօթէն ու բարկութենէն: Իր հոգիին մէջ ամէնէն հակադիր զգացումները պայքար մը կը մղէին, որուն ելքը պիտի վճռէր իր ապագան: Սա տպաւորութիւնը կ'ունենար թէ վերջնական տագնապ մը կ'անցընէր: Հօրը պէս պարկեշտ մարդ մը պիտի՞ ըլլար, թէ Միլէսի օրինակին պիտի հետեւէր: Ամէն ինչ կախում ունէր իր տալիք որոշումներէն: Այդ յիշատակելի գիշերին յաջորդ օրն իսկ ինքզինքին խոստացած էր հրաժարիլ փառքի, հարստութեան ու պերճանքի իր յոռի ծրագիրներէն: Որոշած էր իր բաղդին համակերպիլ, որով գիւղական բժիշկ պիտի դառնար և հօրը պիտի յաջորդէր:

—Հայրս երջանիկ եղած է, ես ինչո՞ւ չըլլամ. Լիզ անշուշտ պիտի ամուսնանայ օրին մէկը, լաւ երիտասարդի մը, հաւանաբար Ժագ Տօմէնի հետ: Քրոջս քով պիտի բնակիմ մինչեւ որ ամուսնանամ. քիչ շատ դրամ ունեցող պարկեշտ աղջկան մը հետ պիտի ամուսնանամ: Բարեկեցիկ ու հանդարտիկ կեանք մը պիտի վարենք:

Յետոյ իր քինախնդրութիւնները, իր գէշ տենչանքները և մանաւանդ Մարթի յիշատակը Լիւսիէնի միտքը կ'իյնային: Այն մարդուն վիճակին մէջ կը գտնուէր, որ, երկու ճամբաներու քառուղիին վրայ կեցած, չի կրնար որոշել թէ ո՛ր ճամբուն հետեւի: Այդ ճամբաներէն մէկը հաճելի ու ծաղկաւէտ է. Լիւսիէն այդ ուղին պիտի ընտրէր, թէեւ զառիթափը լպրծուն ու ցեխ ըլլար:

Բայց Լիւսիէն կը կասկածէր թէ այդ ուղիին ծայրը կար անդունդ մը, որ անպատուութեան, ամօթի և անուանարկութեան պիտի առաջնորդէր:

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ